

De Fabel van de illegaal

krant tegen racisme

nr. 85/86

zomer

2007

www.defabel.nl

Inburgeren voor de arbeidsmarkt

De praktische uitvoering van de inburgeringswet begint vaste vormen aan te nemen. Honderdduizenden migranten en vluchtelingen moeten cursussen gaan doen, verplicht examens afleggen en zich elk 30 keer laten beoordelen door Nederlanders. De hoge kosten kunnen veel inburgeraars in diepe financiële problemen doen belanden.

De regering gaat de komende jaren honderdduizenden mensen dwingen aan te tonen dat ze Nederlands kunnen spreken en bekend zijn met “de Nederlandse cultuur”. Ze moeten verplicht en met succes binnen 5 jaar een inburgeringsexamen afleggen. Aangepakt worden alle nieuwkomers, en alle migranten en vluchtelingen van 16 tot 65 jaar van buiten de EU die tijdens hun leerplichtige leeftijd minder dan 8 jaar in Nederland hebben gewoond en die niet via diploma’s kunnen aantonen voldoende ingeburgerd te zijn.

Lucratief

Gemeenten gaan werklozen en ouders van jonge kinderen een cursus aanbieden. De rest moet zelf uitzoeken hoe men zich op het examen voorbereidt. Per 1 april 2007 moesten alle gemeenten vastgelegd hebben hoe men de inburgeraars precies gaat aanpakken. Omdat het om zoveel mensen gaat, zal men steeds per jaar een nieuwe groep oudkomers oproepen. Nieuwkomers moeten direct beginnen. De gemeenten gaan de cursussen uitbesteden, en daarbij kunnen ze kiezen uit allerlei bedrijven. Die bevechten elkaar op leven en dood voor een plekje op deze lucratieve nieuwe markt. Het gaat daarbij om bekende grote onderwijsinstellingen, maar ook om de hypercommerciële reïntegratiebedrijven die al jaren grof geld verdienen met het disciplineren en het de arbeidsmarkt opjagen van werklozen. Veel gemeenten werken met “gecombineerde inburgerings- en reïntegratietrajecten” en gaan inburgeraars die in hun ogen niet voldoende hun best doen dezelfde boetes opleggen als werklozen die zich niet voldoende slaafs en bereidwillig opstellen richting de overheid en de bazen. Via het inburgeringsbeleid probeert de overheid zo het aantal laagopgeleiden sterk te verhogen dat onderling moet concurreren om het beperkte aantal geschikte banen. Dat houdt de lonen laag en de winsten hoog.

Vervolg op pagina 2

Foto: Eric Krohns

Vluchtelingen tussen wal en schip

Word donateur van De Fabel van de illegaal
zie achterpagina !

Van noodopvang naar nooit opvang

Eind mei 2007 stemde de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) in met de pardonregeling van staatssecretaris van Justitie Albayrak. De gemeenten toonden zich “blij dat door het afgesloten akkoord een einde komt aan jarenlange onzekerheid”.¹ Onderdeel van de overeenkomst is opheffing van alle gemeentelijke noodopvang. Daardoor worden straks nog meer afgewezen vluchtelingen dakloos.

Uitgangspunt van de pardonregeling is “het afwikkelen van de nalatenschap van de oude Vreemdelingenwet”.² Dat slaat op de groep vluchtelingen die voor 1 april 2001 asiel hebben aangevraagd en nu nog steeds of in procedure of illegaal in Nederland zijn. Het akkoord bepaalt hoe vluchtelingen worden gedeporteerd die niet in aanmerking komen voor het pardon, en hoe werk, onderdak en inburgering worden georganiseerd voor de vluchtelingen die wel mogen blijven. Wie dat zullen zijn is nog onzeker, maar vast staat al wel dat de pardon-kandidaten moeten bewijzen dat ze voor 1 april 2001 asiel hebben aangevraagd, dat ze in heel 2006 in Nederland hebben geleefd en dat ze tijdens hun asielaanvraag niet meer dan één keer hebben gelogen.

Bewijzen

Jarenlang hebben ngo's, vluchtelingensteungroepen, scholen, buurtcomité's, kerken en anderen gestreden voor een generaal pardon voor de bekende groep van 26 duizend vluchtelingen. Nu moeten ze hen bijstaan bij het verzamelen van bewijsstukken dat ze heel 2006 in Nederland waren. Want die maken het verschil tussen toelating en deportatie. Veel pardon-kandidaten hebben echter nooit in de gemeentelijke noodopvang gezeten of zijn niet bekend bij steungroepen. Het leven in de illegaliteit heeft hen bovendien geleerd om zich zo onzichtbaar mogelijk te maken voor de autoriteiten. Daar komt bij dat nogal wat pardonkandidaten overal en nergens hebben gelogeerd en rondgezworven. Daarom kost het velen nu moeite om alsnog met bewijzen te komen over hun verblijfplaats. De legalisering van de “witte” illegale arbeidsmigranten heeft aangetoond hoe lastig dit soort bewijsvoering voor mensen zonder papieren vaak is.³

Volgens het pardonakkoord mogen er geen “achterstanden” meer ontstaan zoals onder de oude Vreemdelingenwet. Het is inderdaad geen pretje voor vluchtelingen om jarenlang te moeten wachten op de uitslag van hun asielaanvraag. De traagheid van de procedure is echter niet zozeer het probleem, de onrechtvaardige inhoud van de wet des te meer.⁴ En die verandert niet door puur technisch de “achterstanden” weg te werken. Wel kunnen kortere procedures ervoor zorgen dat nieuwe groepen vluchtelingen straks veel minder tijd hebben om banden te smeden met groepen en individuen die samen met hen willen vechten voor een verblijfsvergunning.

Zorgplicht

In de regeling is ook bepaald dat afgewezen vluchtelingen die na 1 april 2001 asiel hebben aangevraagd, en ook andere illegalen, snel gedeporteerd moeten worden. Deze wens tot een “sluitende aanpak van het vreemdelingenbeleid” kan het voor veel illegalen nog veel moeilijker maken om te overleven. Nu kunnen illegalen af en toe nog wel aankloppen bij gemeentelijke noodvoorzieningen. Maar die moeten dus worden afgebroken. Want zolang er opvang is, wordt het vertrek van afgewezen vluchtelingen niet “bevorderd”, aldus het akkoord. Door ondertekening heeft de VNG zich ertoe verplicht om de gemeentelijke noodopvang “uiterlijk eind 2009” te beëindigen. De gemeenten hebben nu dus nog meer belang bij een efficiënter deportatie-apparaat, want anders zit men straks opnieuw met dakloze en kwetsbare afgewezen vluchtelingen in de maag.

Vervolg op pagina 4

Foto: Pauline Kieken

Suikerspin
kopen en
inburgerings-
formulier laten
invullen.

daarvan niet betalen. Wie het examen haalt, hoeft die lening maar deels terug te betalen, wie niet slaagt moet het volle bedrag dokken. Cursussen via de gemeente kosten 270 euro. Rechtse gemeentebesturen definiëren hun doelgroep zo smal mogelijk. De wat meer progressieve proberen daarentegen zoveel mogelijk inburgeraars in aanmerking te laten komen voor de goedkopere gemeentecursussen. Wie het examen niet haalt, krijgt een boete van 500 euro, en verliest bovendien het recht op een permanente verblijfsvergunning. Volgens het ministerie zal dat verlies op zich niet mogen leiden tot uitzetting. Maar in combinatie met andere factoren kan het dus wel degelijk leiden tot deportatie. Wie voor de tweede keer niet slaagt, krijgt weer een boete, dit keer duizend euro, net zolang tot het wel lukt. De gemeente mag per persoon overigens maar één keer een cursus aanbieden. Een herhalingscursus kost een werkloze dus maar liefst 3.000 euro. De kosten kunnen zodoende enorm oplopen, zeker als meerdere gezinsleden tegelijk een inburgeringscursus moeten doen. Van minister Donner mogen gemeenten daarvoor alleen in uitzonderingsgevallen bijzondere bijstand geven. De eigen bijdrage benadrukt volgens de minister namelijk “de verantwoordelijkheid van de inburgeraar”.

Nummertje trekken

De helft van het examen bestaat uit het aanleggen van een portfolio met voorgedrukte bewijsformulieren.¹ “Hebt u in een bepaalde situatie Nederlands gepraat? Bijvoorbeeld met een collega op uw werk? Dan vult u na het gesprek een bewijsformulier in. Dit formulier is het bewijs dat u Nederlands hebt gepraat met de collega. U vraagt ook aan de collega om het bewijsformulier in te vullen”, aldus de bijgaande gebruiks-aanwijzing. Die collega moet dan vragen invullen als: “Heeft de inburgeraar Nederlands gepraat? ja / nee”, en: “Kon u de inburgeraar begrijpen? ja / nee.” De honderdduizenden inburgeraars zullen elk 30 van dit type controlegesprekken moeten doormaken. Op deze wijze zullen migranten en vluchtelingen zich de komende jaren dus samen miljoenen keren moeten laten beoordelen door andere inwoners van Nederland. Afgezien van het vernederende karakter van dit soort controlesituaties, introduceert de overheid een berg extra ongelijkheid in de samenleving door de inkomenssituatie en uiteindelijk mogelijk zelfs het verblijf van de inburgeraars afhankelijk te maken van de luimen van

Vervolg van voorpagina
“Inburgeren voor de arbeidsmarkt”

De inburgeraars die zelf een cursus moeten uitzoeken, moeten minstens 3.000 euro ophoesten, nog afgezien van eventuele kosten voor kinderopas of strippenkaarten. Voor de cursuskosten mogen ze bij de IB-Groep een commerciële lening afsluiten. De andere kosten mogen ze

30 willekeurige anderen. En dat zal allemaal plaatsvinden in de sfeer van wantrouwen naar migranten en vluchtelingen die er al jaren heerst, en die de overheid en de opinie-makers voortdurend aanwakkeren. Dat wantrouwen druipt ook van de gebruiks-aanwijzing af: “U moet laten zien welke bewijzen u hebt verzameld en dat u ze op een eerlijke manier hebt verzameld.”

In het afsluitende examengesprek wordt beoordeeld of “de inburgeraar in staat is om te gaan met de Nederlandse omgangsvormen, waarden en normen”. De overheid heeft een hele lijst aangelegd van “indicatoren” aan de hand waarvan de examinatoren kunnen checken of de inburgeraar inmiddels “Nederlands” genoeg is.² Een voorbeeld: Weet hij “wat de gebruikelijke gedragsregels zijn in de meest voorkomende situaties (in winkels en wachtkamers, bij loketten, deelnemen aan feestje in de buurt)”? Het antwoord wordt er voor de examinerator bijgeleverd: “Trekt een nummertje, pakt een karretje, staat in de rij, wacht op zijn beurt, brengt een kleine attentie mee als dat verwacht wordt of passend is.” Om te kunnen slagen dient de inburgeraar getransformeerd te zijn tot een nette kleinburger. Hij neemt volgens de indicatorenlijst namelijk “op passende wijze contact op met burens en bekenden bij belangrijke familiegebeurtenissen (een kaartje sturen, feliciteren, klein presentje, e.d.).”

NAVO

Ook de heersende politieke ideologie moet hij zich eigen gemaakt hebben, zelfs al wordt die tegengesproken door zeer voor de hand liggende feiten. Neem de indicator: Hij “weet dat Nederlanders belang hechten aan een schone omgeving en milieu”. Maar waarom consumeren de meeste Nederlanders zich dan suf, hebben ze vaak twee auto’s voor de deur en vliegen velen voortdurend de wereld rond? Ook “toont” de inburgeraar “begrip voor de band die Nederland en West-Europa hebben met de VS, Canada en het VK”, en “geeft uitleg over actuele samenwerkingsverbanden (NAVO, EU)”. Daarnaast moet hij de nodige gezagsgetrouwheid tentoonspreiden, wil hij slagen. Hij “houdt zich aan aanwijzingen van de (verkeers)politie”, zo schrijven de indicatoren voor, “roept hulp in van de politie bij overlast, (verkeers)ongevallen en geweld” en “weet dat de rechterlijke macht onafhankelijk is”. Ook moet hij zich het Nederlandse nationalisme hebben eigen gemaakt. Hij “kent de positie en rol van het koningshuis”, en “kent de geschiedenis van Nederland met betrekking tot de Gouden Eeuw/rijkdom, kolonialisme, scheepvaart en waterwerken”, aldus de indicatoren. In Sittard en Geleen kunnen de inburgeraars zelfs “kennismakingslessen in de Limburgse cultuur” krijgen waarbij aandacht is voor “regionale folklore, gebruiken en dialecten”. Dat is gelukkig vrijblijvend en de plaatselijke inburgeraars hoeven zich dus niet verplicht om te vormen tot Limburgers.

Veel van de indicatoren gaan over de inschakeling van de inburgeraar op de arbeidsmarkt. Hij moet zichzelf voortdurend aantrekkelijk maken voor de bazen en “licht het belang van inspanningen in kader van ‘een leven lang leren’ toe”. Naast aanpassing, is de verplichte inburgering er ook op gericht om voor de bazen onbruikbare migranten zoveel mogelijk te weren. En dat lijkt te werken. Het aantal aanvragen voor huwelijks-migratie en gezinshereniging is na de invoering van de Wet Inburgering Buitenland (WIB)³ in maart 2006 met meer dan 20 procent teruggelopen, van 30 duizend in 2005 tot 23 duizend een jaar later. Eind mei 2007 onthulde minister Vogelaar dat volgens de regering teveel inburgeraars het WIB-examen haalden. Ze kondigde daarom aan dat voortaan meer examenvragen goed beantwoord moeten worden, zodat 25 procent van de inburgeraars afvalt in plaats van de huidige 10 procent.

Kennismigranten

Daar staat tegenover dat de regels enorm zijn versoepeld voor bedrijven die “bruikbare” migranten binnen willen halen. Het IND-jaarverslag 2006 spreekt van een verdubbeling van het aantal toegelaten “kennismigranten”.⁴ “Ook startende ondernemingen kunnen nu kennismigranten in dienst nemen. Verder is ook verblijf als kennismigrant mogelijk voor wetenschappelijk onderzoekers en artsen in opleiding tot specialist. In 2006 zijn 3.876 aanvragen voor een machtiging voorlopig verblijf (mvv) kennismigrant verwerkt.” Daarvan werd 90 procent toegekend. Dat was bij aanvragen voor huwelijksmigratie en gezinshereniging maar 50 procent.

Veel migranten en vluchtelingen voelen de inburgeringsverplichting als een grote bedreiging. Het verbaast dan ook niet dat het aantal aanvragen voor een Nederlands paspoort in 2006 met 30 procent is toegenomen tot 28.200. De naturalisatietest is goedkoper en makkelijker, en wie eenmaal een Nederlands paspoort heeft, is van heel die inburgershut af. De kans is trouwens groot dat veel inburgeraars hun verplichte examen straks niet zullen halen. Onlangs werd bekend gemaakt dat in 2005 maar liefst 65 procent van de inburgeraars de taaltoets niet haalde. Toen ging het er echter nog slechts om mee te doen en te laten zien dat men het serieus probeerde, maar straks moeten inburgeraars persé slagen. Zijn de taallessen niet goed, óf is het examen te moeilijk, zo vroegen Kamerleden zich af. De VVD legde de schuld liever direct bij de inburgeraars. Die zouden zich niet voldoende inzetten. De regering kondigde daarop een “deltaplan” aan om te zorgen dat de inburgeraars de taal leren tot het niveau dat nodig is voor de arbeidsmarkt. Wat dat nationalistisch klinkende plan precies gaat inhouden, is nog niet bekend gemaakt.

Eric Krebbers

Noten

- ¹ “Model portfolio Werk en model portfolio OGO”. Op: Handig-website <www.handreikinginburgeringgemeenten.nl/upload/documenten/D0147, Bijlage 8, art. 3.5, Ri def, Portfolio Werk en OGO, 061208.pdf>.
- ² “Eindtermen Kennis van de Nederlandse Samenleving”. Op: Handig-website <www.handreikinginburgeringgemeenten.nl/upload/documenten/D0144, bijlage 5, art 2.5, Ri def, eindtermen KNS definitief, 061208.pdf>.
- ³ “Gezellig multicultureel koken met Verdonk?”, Eric Krebbers. In: Fabel Archief <www.gebladerte.nl/11210f76.htm>.
- ⁴ “De IND belicht. Jaarresultaten 2006”. Op: IND-website <www.ind.nl/nl/Images/def_NL_jaaroverz_06_tcm5-146541.pdf>.

Uit de illegaliteit

Verlinkt, opgepakt, vrijgelaten en nog steeds op de vlucht

De 19-jarige Fatma Abdulhamid vluchtte in 2006 naar Nederland. Ze vroeg asiel aan omdat ze in Soedan was ontvoerd en verkracht door mensen die haar vader hadden vermoord en ook haar dreigden te doden. Ze werd 40 dagen gevangen gehouden, maar wist te ontsnappen. Net als bij vrijwel alle andere vluchtelingen, geloofde de IND haar verhaal niet. Ze zou uit een andere regio afkomstig zijn dan ze had verteld. Zo werd ze tot leugenaar gemaakt. Binnen een paar dagen werd haar aanvraag via de versnelde aanmeldcentrum-procedure afgewezen. Ze kwam illegaal op straat te staan.

Toen kwam ze in contact met een Soedanese man. Ze ging een relatie met hem aan, trok bij hem in en werd zwanger. Ze wilden voor haar een verblijfsvergunning aanvragen. Maar daar kwam zij niet voor in aanmerking omdat hij niet voldeed aan de strenge inkomenseisen. Hij had namelijk slechts een bijstandsuitkering. Het beleid rond huwelijksmigratie discrimineert zo armere mensen. Dat leidde ertoe dat ze illegaal moest blijven en geen normaal familieleven kon opbouwen. Toen ze 4 maanden zwanger was, werd ze tot overmaat van ramp ook nog eens verlinkt. Na een tip van een anonieme klikspaan viel de Leidse vreemdelingenpolitie in april 2007 hun woning binnen, op zoek naar Fatma. De politie hield haar aan, nam in de woning foto’s en gaf haar man een vodge papier met het telefoonnummer van het politiebureau in Gouda. Daar zou ze in verband met cellentekort worden heengebracht en opgesloten. Overstuur bezocht haar man dezelfde dag nog het spreekuur van De Fabel van de illegaal.

De Fabel nam contact op met de Goudse politie om na te gaan of Fatma wel een advocaat toegewezen had gekregen. Een arrogante agent beweerde dat de Goudse politie niets met de zaak te maken had. Tegelijk erkende hij wel dat ze inderdaad in het Goudse bureau werd vastgehouden. Later werd ze naar een uitzetgevangenis overgebracht. Daar mocht haar man haar bezoeken. Hij vertelde De Fabel later dat ze doodsbang was. De politie-inval vormde een nog ingrijpendere schending van het recht op familieleven. De vrouw was niet alleen rechteloos gemaakt, maar werd nu zelfs feitelijk gescheiden van haar man, met een kind op komst. Ze dreigde als alleenstaande zwangere vrouw te worden uitgezet naar haar levensgevaarlijke land van herkomst.

Gelukkig bleek ze een goede advocaat te hebben gekregen. Die wist voor elkaar te krijgen dat de rechter haar na een paar weken weer vrij liet, tot grote verrassing van haar man en de Fabel-medewerkers. Ze ging weer naar huis, maar Fatma en haar man voelden zich nog onveilig dan voorheen. Fatma blijft immers illegaal en is nu bekend bij de politie. Ze zijn daarom inmiddels verhuisd. Na haar vlucht uit Soedan is Fatma nu opnieuw op de vlucht, dit keer voor de haar onbekende mensen die haar hebben verlinkt bij de politie.

Fatma Abdulhamid is een schuilnaam

Harry Westerink

Vluchtelingencijfers populair bij opiniemakers

Nederland sluit zijn loketten voor nieuwe vluchtelingen.

Regelmatig wordt er onderzoek gedaan naar de aantallen vluchtelingen die in Nederland arriveren. De resultaten daarvan worden door opiniemakers, bestuurders en hulpverleners voor hun eigen karretje gespannen. Maar soms zijn de cijfers niet wat ze lijken.

Eind mei 2007 was het weer zover. Het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) presenteerde een onderzoek waarin becijferd werd hoeveel asielverzoeken er in 2006 gedaan zijn in de EU. Dat bleken er 200 duizend te zijn, het laagste aantal in 20 jaar en 17 procent minder dan in 2005. Maar in Nederland zou het aantal aanvragen juist voor de tweede keer op rij gestegen zijn, van 12.305 in 2005 tot 14.470 in 2006. Daarmee zou Nederland op de vijfde plaats staan van EU-landen met de meeste aanvragen.¹ Direct kwam PVV-Kamerlid Sietse Fritsma met het racistische schotschrift “Vier leugens over het generaal pardon”. Volgens hem toonden de cijfers aan dat het een “leugen” was dat het generaal pardon geen aanzuigende werking heeft.

Dublin

In een reactie zei Vluchtelingenwerk Nederland (VWN) dat het CBS zijn cijfers bijzonder misleidend had gepresenteerd.² Er zouden namelijk volgens de IND in 2006 in totaal slechts 5.850 nieuwe aanvragen zijn gedaan. De rest bestond uit 3.400 herhaalde asielaanvragen van vluchtelingen die al in Nederland waren en 5.200 “zogenaamde 14-1 verzoeken, geboorten van kinderen in Nederland en asielaanvragen door personen die uit vreemdelingenbewaring komen”, eveneens mensen die hier al waren dus. Van de nieuwe aanvragers was bovendien een deel afkomstig uit Duitsland, en die worden vanwege de Dublinregeling meteen retour gestuurd. Het ging om Iraakse vluchtelingen die Duitsland waren ontvlucht vanwege het verscherpte beleid daar.

In november 2006 had het COA nog bekend gemaakt dat er sinds de oprichting van de organisatie in 1994 voor het eerst minder dan 25 duizend vluchtelingen in de opvang zaten. Dat waren er in 2001 nog meer dan 83 duizend.³ Het blijft een eenzijdig en bij vlagen absurd debat. Tussen rechtse opiniemakers, die snakken naar hoge cijfers omdat die zouden aantonen dat het beleid niet streng genoeg is, de overheid die juist lage cijfers verlangt omdat die daadkracht zouden uitstralen, en hulporganisaties die ook naar lagere cijfers verlangen om te kunnen laten zien dat het beleid al streng genoeg is. Wat al die cijfers echter werkelijk laten zien is hoezeer de Europese overheden hun best doen om te voorkomen dat vluchtelingen hier überhaupt nog een beroep kunnen komen doen op hun recht op asiel. Van de wereldwijd tientallen miljoenen vluchtelingen hebben er in 2006 dus minder dan 6.000 een asielaanvraag weten te doen in Nederland.

Sandor Schmits

Noten

1. “Asielvragen in Nederland nemen toe”. In: *De Gelderlander*, 24.4.2007.
2. “Stijging aantal asielzoekers Nederland niet zo groot als gesuggereerd”. Op: VWN-website <www.vluchtelingenwerk.nl/1403-Stijging_aantal_asielzoekers_Nederland_niet_zo_groot_als_gesuggereerd.html>.
3. “Historische daling aantal asielzoekers”. In: *Leidsch Dagblad*, 4.11.2006.

Dwarsligger

Geen genade

Heel ver achter de bergen ligt het land van geluk en voorspoed, hoorde de vluchteling vaak toen hij nog jong was. De weg erheen zou smal, steil, glad en glibberig zijn. Velen zouden al zijn verdwaald, van honger en dorst omgekomen of in een ravijn gestort. Maar hij had geen keus. Hij moest vluchten omdat hij werd vervolgd. Daarom pakte hij wat spullen en vertrok hij halsoverkop. Na jaren van omzwervingen vond hij eindelijk het land waarover hij zo vaak had gedroomd. In een uithoek ontdekte hij een vervallen huisje. Hij liep erheen en klopte op de krakkemikkige deur die krakend open ging. Een duistere gestalte keek hem achterdochtig aan. “Wat mot je?”, beet hij de vluchteling toe. “Ik zoek bescherming, ik ben op de vlucht.” “Dat zeggen ze allemaal”, mopperde de man die een grenswachter bleek te zijn. De vluchteling werd binnengelaten, mocht gaan zitten en werd te verstaan gegeven dat hij zou worden verhoord. “Want ze kunnen zoveel zeggen”, herhaalde de brompot, zo vaak dat het meer een gemeenplaats leek dan betekenis had.

“Wie ben je? Waar kom je vandaan? Waar kom je hier doen? Waarom ga je niet naar een ander land? Hoe ben je gereisd? Met wie? Met welk vervoersmiddel?”, zo ondervroeg de grenswachter hem streng. “Waarom heb je geen papieren bij je, geen akten, geen oorkonden? Waarom ken je de streek niet goed genoeg waar je geboren en opgegroeid zegt te zijn? Waarom spreek je een andere taal dan de taal die de meesten daar spreken? Waarom is je huidskleur lichter dan die van de anderen die jouw landgenoten zouden moeten zijn? Waarom heb je geen hulp gezocht bij de machthebbers van je eigen land?” De vluchteling raakte in verwarring en werd steeds zenuwachtiger. “Ik geloof er niks van, jullie liegen altijd. En daarom: afgewezen”, brulde de pokdalige bullebak, en met een klap drukte hij een stempel op het voorhoofd van de vluchteling. “Jullie kunnen me nog meer vertellen”, lachte hij schamper. “En nou opgedonderd.”

En de vluchteling moest naar buiten, de wildernis in. Hij zwierf maar rond en verpauperde. Mensen wezen naar zijn voorhoofd en meden hem. Hij liet daarom zijn haar groeien, zodat zijn brandmerk verborgen bleef. Diep in zijn hart bleef hij een klein beetje hoop houden op een verblijfspapier, om ooit vredig te mogen samenleven met de andere mensen van het land. Jaren verstreken. En nog eens jaren. Toen schonk de koning van het land sommige vluchtelingen met een stempel op hun voorhoofd genade. Men noemde het een pardon. De vluchteling was uitzinnig van vreugde en ging snel naar het grenshuisje. “Weer een die voor genade komt”, zuchtte dezelfde grenswachter van vroeger, toen hij de vluchteling binnenliet. “Wie ben je? Waar kom je vandaan? Wanneer heb je asiel gevraagd? Waar ben je al die tijd geweest? Waar heb je gewoond? Waar heb je geslapen? Bij wie? Hoe lang? Kun je dat bewijzen? Van wie heb je eten gekregen? Kun je dat aantonen? Heb je iets misdaan? Heb je gelogen? Hoe vaak? Meer dan een keer?” De vluchteling werd boos, want weer werd hij doorgezaagd en weer geloofde die botterik hem niet. “Je krijgt geen genade, als je niet kunt bewijzen dat je hebt geleefd in het schimmenrijk van de mensen zonder papieren”, raasde de ploert met het schuim op de lippen. En de vluchteling werd weer naar buiten gejaagd en moest op zoek naar papieren bewijzen van zijn bestaan zonder papieren.

Ook hoop voor de witte illegalen?

Sinds enige tijd melden zich bij De Fabel weer “witte” illegale arbeidsmigranten die destijds buiten de Tijdelijke Regeling Witte Illegalen (TRWI) vielen vanwege de absurd strenge eisen. Ze komen vragen of ze kans hebben om meegenomen te worden in het huidige generaal pardon voor afgewezen vluchtelingen. De witte illegalen zijn echter nauwelijks nog in beeld bij de overheid en het maatschappelijk middenveld. Hun probleem zou zijn opgelost, maar in werkelijkheid zijn de meesten simpelweg administratief en juridisch afgeboekt. Zelf hebben de witte illegalen ook niet meer de kracht om steun voor hun strijd te organiseren en zich als groep weer op de politieke agenda te zetten. Hun zelforganisaties zijn verdwenen en het gaat waarschijnlijk hooguit nog om enkele honderden arbeidsmigranten.

De TRWI werd in 1999 ingesteld en heeft ongeveer 3.000 van de 7.600 witte illegalen een verblijfsvergunning opgeleverd. Dat de meerderheid afviel kwam door de strenge criteria. Zo moesten ze aantonen maar liefst 6,5 jaar onafgebroken in Nederland te hebben gewoond. Ook moesten ze gedurende die hele periode een geldig paspoort en sofinummer hebben gehad. Verder mochten ze nooit uitgezet zijn, geen valse documenten hebben gebruikt en ook geen onjuiste informatie hebben verstrekt, bijvoorbeeld over hun adres. Later is een aantal van die criteria via rechtszaken versoepeld, en ook konden sommigen een beroep doen op “schrijnendheid”, een duister begrip dat hen afhankelijk maakte van de luimen van hun beoordelaars bij Justitie.

De advocaten van de witte illegalen kijken nu hoe de criteria van het huidige pardon in de rechtszaal zullen worden uitgelegd. Wellicht komen er zo aanknopingspunten voor de witte illegalen om ook een beroep te doen op het generaal pardon. Dat lijkt in sommige opzichten enigszins soepeler te zijn. Zo hadden de witte illegalen die destijds werden afgewezen omdat ze een keer valse informatie hadden verstrekt, of omdat ze niet van de volle 6,5 half jaar konden aantonen dat ze in Nederland waren, met de criteria van nu gewoon een verblijfsvergunning moeten krijgen.

De advocaten gokken ook op de door minister Hirsch Ballin in februari 2007 openbaar gemaakte criteria voor “schrijnendheid”. Die hadden betrekking op de ongeveer 7.000 illegalen die tussen 14 januari 2003 en 18 maart 2005 hun zaak opnieuw onder de aandacht van de IND brachten. Velen van hen hebben nooit asiel aangevraagd. Inmiddels zijn de meesten echter afgepoeierd of in de wacht gezet. Met een beroep op die criteria zullen veel advocaten nogmaals proberen witte illegalen aan een verblijfsvergunning helpen. Voor meer over de witte illegalen zie: de speciale Fabel Website-pagina <www.defabel.nl/gmii.htm>. Ellen de Waard

Actie van “witte” illegalen voor een generaal pardon in 1999.

Vluchtelingen tussen wal en schip.

Vervolg van voorpagina “Van noodopvang naar nooit opvang”

Vlak voor de ondertekening ontstond er toch nog enige ophef. De Amsterdamse GroenLinks-wethouder Marijke Vos voelde zich namelijk niet gebonden aan de afspraken over de beëindiging van de gemeentelijke noodopvang. “Als mensen op straat dreigen dood te vriezen, kun je niet de andere kant op kijken. Je mag nooit op voorhand zeggen dat je geen zorg zult bieden aan mensen in nood.” Daarop verklaarde de VNG als doekje voor het bloeden dat “gemeenten wel een zorgplicht” houden “voor de mensen die binnen de gemeentegrenzen verblijven”. Maar door de noodopvang op te heffen kunnen ze die zorgplicht niet langer handen en voeten geven. Als de vaak toch al gebrekkige lokale zorgstructuur voor illegalen binnenkort helemaal is verdwenen, moeten gemeenten overgaan tot pure brandweerpolitiek. Een paar hele zielige “gevallen” zullen dan misschien nog tijdelijk een klein beetje hulp krijgen, maar meer ook niet.

Leidse binding

In Leiden is de uitvoering van de gemeentelijke noodopvang in handen van het Steunpunt Uitgeproceeerde vluchtelingen en andere Vreemdelingen (STUV). Het is volgens de uitgangspunten van het steunpunt de bedoeling “dat adequate hulp en opvang wordt geboden aan vreemdelingen in nood ter overbrugging van een kwetsbare periode in hun leven”.⁶ Om daarvoor in aanmerking te komen moeten de “vreemdelingen” van STUV echter wel “perspectief” op een verblijfsvergunning hebben. In principe hebben alle pardonkandidaten dat “perspectief”, zodat ze logischerwijs ook allemaal per direct hulp van STUV zouden moeten krijgen, voorzover ze althans “binding” met Leiden hebben. Volgens de regeling moeten pardonkandidaten die geen procedure meer hebben lopen, aantonen dat ze in een vorm van noodopvang hebben gezeten. “Onder noodopvang wordt verstaan een bij de gemeente bekende vorm van ondersteuning (in termen van het verschaffen van onderdak en voorzien in levensonderhoud) die niet plaatsvindt van rijkswege en die in een gemeente beschikbaar is gesteld”, aldus de regeling.² “Noodopvang” zou daarbij ruim uitgelegd moeten worden. Het zou naast de officiële gemeentelijke opvang ook verblijf in een daklozencentrum of bij familie of vrienden omvatten.

In de praktijk gaat het STUV eerder zeer star om met het begrip “noodopvang”. In een aantal gevallen stelde het steunpunt dat de betrokken pardonkandidaten geen “Leidse binding” hadden omdat ze vroeger niet in het Leidse azc hadden gewoond. Dat is een onterechte eis, want de pardonkandidaten hoeven volgens de regeling alleen maar aan te tonen dat ze in 2006 in een bepaalde gemeente verbleven. In enkele andere gevallen toonden pardonkandidaten het steunpunt een reeks bewijzen waaruit bleek dat ze al jarenlang bekend zijn in Leiden bij huisartsen, vrienden, landgenoten of zakelijke kennissen. Maar het STUV vond die bewijzen niet voldoende. Nogal wat pardonkandidaten vertelden De Fabel dat ze het gevoel kregen dat ze opnieuw met de IND te maken hadden, in plaats van met een noodopvanginstelling. Die vluchtelingen krijgen nu geen materiële steun van de gemeente Leiden, hoewel ze vaak nauwelijks weten te overleven. Overigens kondigde het “linkse” Leidse college van B&W onlangs in een nota aan dat men vooral veel wil gaan bezuinigen. Meer geld voor hulp aan vluchtelingen valt dus helemaal niet te verwachten.

Afschuiven

De Fabel vroeg de verantwoordelijke PvdA-wethouder Gerda van den Berg waarom de gemeente Leiden heeft ingestemd met de pardonregeling, en of dan de gemeentelijke noodopvang via STUV op termijn zal worden beëindigd. “Het college gaat er daarbij van uit dat het rijk zorgt voor een sluitende aanpak van de opvang”, antwoordde Van den Berg. “Mochten zich desondanks schrijnende situaties voordoen, dan zal het college deze mensen niet laten verkommeren.” Maar veel vluchtelingen “verkommeren” al jaren in Leiden. Dat is ook ontelbare keren aangekaart, onder meer in 2006 in het aan de gemeente aangeboden rapport “Tussen wal en schip”.⁷ Maar de gemeente blijft doen alsof die vluchtelingen niet bestaan en alsof men geen idee heeft wat er aan de hand is. Van den Berg doet ook geheel ten onrechte

voorkomen alsof de Leidse noodopvang niet gesloten zal worden als er in 2009 geen “sluitende aanpak” is. Maar de gemeente Leiden heeft zich daartoe op papier vastgelegd.

Het begrip “sluitende aanpak” is niet meer dan een vaag ideologisch concept dat verzonnen is om het draagvlak voor harde maatregelen tegen vluchtelingen te vergroten. Een “sluitende aanpak” bestaat niet en zal gelukkig ook nooit bestaan. Dat weten de beleidsmakers natuurlijk ook best, maar het is een handig begrip om de resterende solidariteit onder lokale bestuurders en andere betrokkenen de nek om te draaien. En velen van hen lijken er maar wat graag in te willen geloven, zelfs tegen beter weten in. Want iedereen die met de problematiek bekend is, weet dat er altijd vluchtelingen en migranten tegen zullen stribbelen, en dat er altijd tussen wal en schip terecht zullen komen. Het concept biedt echter een schijnbaar acceptabele reden om zich terug te trekken, en om eindelijk eens af te zijn van de ondersteuning van deze hopeloze groep rechteloos gemaakte en uitgesloten medemensen. Want straks zullen ze er immers niet meer zijn. Ze zijn dan ofwel toegelaten, ofwel gedeporteerd en dan hebben wij er niets meer mee te maken, zo luidt de mythe van de “sluitende aanpak”. De werkelijkheid achter de ideologie komt echter simpelweg neer op meer van hetzelfde: een vanaf 2009 verder geïntensiverde jacht op illegalen en nog minder plekken waar ze terecht kunnen voor ondersteuning.

Particulieren

Van den Berg gaf verder blijk van een opvallend gebrek aan inlevingsvermogen in het leven in de illegaliteit. “Met STUV ben ik van mening dat mensen die een verblijfplaats hebben, zoals familie, doorgaans geen noodvoorziening nodig hebben. Er is immers een plek waar zij verblijven.” De wethouder schuift zo de eigen verantwoordelijkheid wel erg gemakkelijk van zich af richting particulieren. Veel pardonkandidaten leiden een zwervend bestaan en zijn geheel afhankelijk van wat anderen hen geven. De druk op familie, vrienden en landgenoten is groot en vaak ook te groot. Nogal wat vluchtelingen kunnen maar een beperkte periode wonen bij anderen, die meestal ook arm zijn. Daarna staan ze weer op straat.

Andere steden nemen de gemeentelijke zorgplicht voor pardonkandidaten wat serieuzer. De Eindhovense gemeenteraad bijvoorbeeld besloot twee maanden voor het ondertekenen van het akkoord al om alle pardonkandidaten geld te geven voor levensonderhoud.⁸ Die kosten moet de landelijke overheid later maar terugbetalen, stelde de raad. Ook in Utrecht leven ideeën om pardonkandidaten nu al op weg te helpen. Zo werd er geopperd om vluchtelingen in de aanloop naar de uitvoering van de pardonregeling alvast de mogelijkheid te geven om een opleiding te beginnen of vrijwilligerswerk te doen. Volgens de Utrechtse PvdA kan de uitvoering van de regeling nog maanden duren, en dat is te lang voor pardonkandidaten om werkloos af te wachten.⁹

Sandor Schmits
Harry Westerink

Noten

1. “Gemeenten stemmen in met akkoord Vreemdelingenwet”. Op: VNG-website <www.vng.nl/smartsite.dws?id=65745>.
2. “De pardonregeling”. Op: Pardon Nu-website <www.pardonnu.nl/pardonregeling.html>.
3. “IND maakt het de witte illegalen moeilijk”, Ellen de Waard. In: Fabel Archief <www.gebladerte.nl/10639f38.htm>.
4. “Niet de traagheid, maar de onrechtvaardigheid van de asielpcedure is het probleem”, Harry Westerink. In: Fabel Archief <www.gebladerte.nl/11318f84.htm>.
5. “Illegaal houdt noodhulp”, Marcel Wiegman. In: Het Parool, 22.5.2007.
6. “Leidse acties voor meer steun aan vluchtelingen”, Jan Tas. In: Fabel Archief <www.gebladerte.nl/11223f76.htm>.
7. “Leidse vluchtelingen tussen wal en schip”, Jan Tas en Harry Westerink. In: Fabel Archief <www.gebladerte.nl/11279f80.htm>.
8. “Geld voor asielzoekers die wachten op generaal pardon”. Op: Omroep Brabant-website <www.omroepbrabant.nl/news.aspx?id=80315>.
9. “Utrecht wil voorschot op pardonregeling”. Op: RTV Utrecht-website <www.rtvutrecht.nl/nieuws/150318>.

Bounty hunters, papegaaien en de dood

De Internationale Organisatie voor Migratie (IOM) speelt een belangrijke rol in het deportatie-beleid door “vrijwillige” terugkeer te promoten en te organiseren. Gelukkig komen er langzamerhand steeds meer kritische geluiden over de IOM-praktijken.

Een paar jaar geleden begonnen steeds meer steunorganisaties een beroep te doen op de “vrijwillige terugkeer”-projecten van de IOM, vaak noodgedwongen en door een gebrekkige politieke inschatting. De reputatie van de IOM van neutrale dienstverlener bij terugkeer heeft echter het afgelopen jaar schade geleden. Er is een aantal kritische artikelen verschenen over de mislukte terugkeer van afgewezen vluchtelingen, en ook meer en meer hulpverleners uiten kritiek. Vaak is die nog slechts van technische aard. Bijvoorbeeld dat de ondersteuning van teruggekeerde vluchtelingen niet goed verloopt of zelfs niet bestaat. Door de kritiek ontstaat een heel ander beeld van de organisatie dan de IOM zelf graag zou willen. De IOM-propaganda dat terugkeer in het belang van de vluchtelingen zelf is, wordt ongeloofwaardiger. Zo bleek dat de organisatie vijf Somalische vluchtelingen had teruggekeerd zonder na te gaan of ze überhaupt wel in Somalië waren gearriveerd. Het enige dat de IOM wist, was dat de Somaliërs op Schiphol een vliegtuig hadden genomen om via Parijs en Djibouti naar Somalië te reizen. “De IOM kan niet zelf vaststellen dat mensen daadwerkelijk toegang hebben gekregen tot Somalië, omdat er geen IOM-missie ter plaatse is”, luidde de uitleg.¹ Inmiddels komt er voorzichtig ook enige inhoudelijke kritiek los, bijvoorbeeld op de voorgespiegelde “vrijwilligheid” van de terugkeer. De IOM probeert de kritieken te pareren door succesverhalen van teruggekeerde vluchtelingen en migranten te publiceren.

Tegenoffensief

Ondertussen blijft de organisatie onverminderd proberen om vluchtelingen aan te zetten tot “vrijwillige” terugkeer. Zo is het “Randstad Return Initiative”-project uitgebreid van Rotterdam naar Den Haag, Utrecht en Amsterdam.² Doel van het project is om samen met hulpverleners, maatschappelijke en zelf-organisaties illegalen aan te zetten tot terugkeer, en om informatie over de doelgroep te verzamelen. Om die doelgroep te bereiken gebruikt de IOM “native counsellors”, medewerkers afkomstig uit de belangrijkste herkomstlanden. Die moeten illegalen “in een vriendelijke en relaxte atmosfeer” benaderen en dan een gesprek hebben over “vrijwillige” terugkeer. IOM-Nederland-directeur Joost van der Aalst benadrukt dat die gesprekken vrijblijvend zijn. Hij doet steeds zijn uiterste best om de “neutraliteit” van de IOM te benadrukken. “Als iemand niet met ons verder wil, verdwijnen diens gegevens in onze archieven. Daar heeft verder niemand toegang tot. Zeker niet de overheid of de vreemdelingenpolitie.” Dat kan best waar zijn, maar wat hij niet vermeld is dat de IOM wel een van de vijf officiële “keten-partners” in het deportatiebeleid is.³

De organisaties die meewerken aan het project functioneren als premiejagers. Ze ontvangen 250 euro kopgeld voor iedere “vreemdeling” die ze weten over te halen om naar zo’n “native counsellor” te gaan en die vervolgens terugkeert. Wanneer ze hoge kosten moeten maken, en bij “moeilijke” illegalen met bijvoorbeeld medische problemen of een verslaving, krijgen ze 500 euro. Paula Rotteveel van de Rotterdamse Pauluskerk, die meewerkt aan het “Randstad Return Initiative”-project, blijft zichzelf hardnekkig als “neutraal” zien. “In het verleden was er een algemene vergoeding. Dat was misschien beter. Dit voelt nog steeds alsof je een soort bounty hunter bent. Dat ben ik niet en dat wil ik niet zijn.” Ze meent zelfs dat ze goed bezig is. Over het innen van de premie zegt ze: “Zelf declareer ik soms wel. We maken veel kosten voor mensen die terugkeren, bijvoorbeeld met de nachtopvang. En je bewijst de samenleving en de stad ook een dienst door mensen die op straat leven terug te laten keren.”

Gefaciliteerd

Kritiek uit onverwachte hoek komt uit de mond van John van Tilborg, directeur van de christelijke noodopvangorganisatie Inlia.⁴ Zelf absoluut niet vies van wat medewerking aan het beleid, heeft hij toch moeite met de mate van vrijwilligheid bij terugkeer. “Ik zou het eerder gefaciliteerde terugkeer noemen”, zegt hij. “Voor vrijwillige terugkeer is vertrouwen nodig van de vreemdeling en de hulporganisaties in de IOM. Dat is er niet. Ik ken verschillende gemeenten die de IOM een papegaai-organisatie van de IND vinden.” Erg diepgaand is zijn kritiek niet, en hij gelooft nog steeds in de zogenaamde neutraliteit van de IOM. “Je mag best het beleid van de IND ondersteunen, maar wel op basis van feiten, niet om de IND een alibi te verschaffen. De IOM laat zich voor haar karretje spannen om onwaarheden te verkondigen.”

Van der Aalst is geïrriteerd over de kritiek. “Ik ben vooral verontwaardigd over het feit dat mensen zo weinig weten over wie wij zijn.” Over de terugkeer van vluchtelingen en migranten met psychische of gezondheidsproblemen zegt hij: “Wij gaan

daarbij uit van het advies van de behandelaar. En ja, de gevestigde opinie schijnt te zijn dat mensen met zulke problemen in hun eigen cultuur beter gedijen dan in een vreemd land.” Hij beweert zelfs dat de IOM nazorg levert, bijvoorbeeld als bepaalde medicijnen ter plekke niet verkrijgbaar zijn. Hoe het werkelijk gaat, blijkt uit het verhaal van de twintigjarige voormalige ama Branca. Nadat ze hier illegaal gemaakt was, keerde ze “vrijwillig” naar Angola terug met haar twee jongere broertjes en haar baby. Branca leidde aan een zeer ernstige vorm van reuma en was daar in Nederland al voor behandeld. Onder begeleiding van het Nidos en de IOM ging ze naar Angola. Vier maanden later was ze dood. Haar broertjes en kind bleven achter in een voor hen onbekende stad zonder familie of vrienden. Voor haar vertrek had Branca nog een asielprocedure lopen op medische gronden, maar de IOM claimt van niets te hebben geweten.⁵ Van Aalst heeft gelijk: mensen zouden meer moeten weten over de IOM. Maar dan om een halt toe te kunnen gaan roepen aan het “vrijwillig” de dood insturen van nog meer vluchtelingen.

Sandor Schmits

Noten

1. “Makelaar in migratie”, Koen Haegens. Op: Groene Amsterdammer-website <www.groene.nl/2007/19/De_macht_van_de_internationale_organisatie_voor_migratie>.
2. “Pauluskerk deelnemer aan internationaal project voor migratiebeheersing”, Jan Tas. In: Fabel Archief <www.gebladerte.nl/11000f63.htm>.
3. “IOM Nederland schakel in deportatieketen”, Jan Tas. In: Fabel Archief <www.gebladerte.nl/10902f57.htm>.
4. “INLIA steunt vooral de overheid”, Jan Tas. In: Fabel Archief <www.gebladerte.nl/11016f64.htm>.
5. “De dood ingestuurd”. Op: Een Vandaag-website <www.eenvandaag.nl/index.php?module=PX_Story&func=view&cid=2&sid=32121&nav=32121,31834,30608,29403,29330,24674,0>.

IOM-propagandamateriaal.

Foto: Eric Kreibers

Verbod dreigt voor Blood & Honour

Blood & Honour (B&H)¹ ligt onder vuur. Na wapenvondsten, racistische vechtpartijen en SS-herdenkingen willen politici in Nederland en België de nazistische beweging verbieden. Dat wordt nog een taaie kluit.

Links Robin van Opstal en rechts Arris de Bruin.

B&H is een internationaal netwerk dat via publicaties, demonstraties en muziek jongeren tot het nationaal-socialisme wil bekeren. Grofweg gesteld kent B&H twee takken. De ene is aan te duiden als B&H traditional. Bij hen gaat de nazistische ideologie hand in hand met het organiseren en bezoeken van extreem-rechtse concerten en het drinken van bier. De andere tak is Combat 18 (C18). Die verwijt de traditionele B&H-tak zich teveel te richten op de muziek en te weinig op politiek activisme. In Nederland noemt de C18-tak zich ook wel Racial Volunteer Force (RVF). B&H is extreem gewelddadig en verboden in Duitsland en Spanje. In Nederland en België is het netwerk niet verboden en treedt de overheid nagenoeg niet tegen hen op. Mede daardoor weet de beweging meer en meer aanhangers te trekken. Ook doorgeradicaliseerde extreem-rechtse Lonsdale-jongeren zijn tegenwoordig te aanschouwen in T-shirts van de beweging. Met name België verwordt door de relatief grote bewegingsvrijheid daar tot de plek waar regelmatig nazistische concerten en SS-herdenkingen georganiseerd worden. Die trekken honderden aanhangers uit heel Europa.

Zo organiseerde de Duitse B&H-chapter C18 in oktober 2006 een concert in het Belgische Weelde. Dat trok meer dan duizend aanhangers, waarvan het leeuwendeel Duitsers. In maart 2007 organiseerden de traditionele B&H-afdelingen Nederland en Vlaanderen een SS-herdenking in België. Meer dan 100 aanhangers uit heel Europa brachten op het Duitse militaire kerkhof in Lommel de Hitlergroet en hielden nazistische toespraken. Een van de sprekers was de Nederlandse Hitler-look-alike Stefan Wijkamp. “Vandaag herdenken we niet alleen de Waffen-SS, maar ook de Wehrmacht, Luftwaffe en de Kriegsmarine die hun leven en bloed gaven voor het Derde Rijk”, zei hij. Na afloop vertrokken de nazi’s naar een concert in Mechelen. Dat trok in totaal zo’n 500 aanhangers. Daarna ontstonden er schermutselingen tussen de nazi’s en een groep migranten.

B&H Nederland

Ook in Nederland laat B&H veelvuldig van zich horen. De traditionele B&H Nederland verzorgt ordediensten bij extreem-rechtse concerten en bijeenkomsten, en organiseert paramilitaire trainingskampen. Een B&H-afdeling veroorzaakte in april 2005 opschudding in Winschoten door in volledige nazi-outfit te poseren voor een net geplaatst Joods monument. Ze brachten daarbij de Hitlergroet, gooiden met bierflesjes en pisten tegen het monument. Bezoekers van een tegenovergelegen kroeg reageerden daar woedend op. Dat leidde ertoe dat de B&H-ers de kroeg aanvielen en vernielden, en bezoekers molesteerden. Daarbij werd een aantal B&H-mensen gearresteerd, waaronder kringleider Martin van de Grind. Bij hem thuis werden wapens aangetroffen. B&H-ers waren begin 2007 weer betrokken bij een opstootje in Winschoten. Ze vochten toen met een groep vluchtelingen uit het plaatselijke opvangcentrum. Omdat de nazi’s niet van zins waren het daar bij te laten, moesten drie vluchtelingenfamilies opnieuw vluchten. Ze zijn elders in het land ondergebracht. In februari 2007 verzorgde B&H Nederland de ordedienst bij een extreem-rechtse bijeenkomst in Uitgeest. Daarbij sloeg men met slagwapens in op tientallen anti-fascisten die vreedzaam voor de deur wilden demonstreren. Een anti-fascistische demonstrant brak daarbij zijn kaak.²

RVF

C18/RVF, de radicale tak van B&H in Nederland, organiseert eigen bijeenkomsten waarbij het Hitler voor en Hitler na is. Verder vormen de aanhangers stevast een ordedienst bij demonstraties van de Nederlandse Volks Unie (NVU). In maart 2007 deed de politie een inval bij de RVF-er Arris de Bruin in Spijkenisse, en trof daar vuurwapens aan, en munitie, kogelvrije vesten, een machinegeweer en verschillende spijkerbommen. De Bruin is geen onbekende voor Justitie. Hij heeft een lang strafblad, met name vanwege racistische geweldplegingen. In mei 2007 werden in de zaak De Bruin ook invallen gedaan bij de RVF-er Robin van Opstal, eveneens uit Spijkenisse, en Maarten van Mil uit Delft. Bij Van Opstal werd niets gevonden en hij werd al snel vrijgelaten. Maar bij Van Mil werden ook wapens en munitie gevonden. Net als De Bruin zit hij nog steeds in voorarrest. Van Mil en een militair worden er ook van verdacht wapens en militaire uitrustingen aan De Bruin geleverd te hebben.

Van Opstal en Van Mil zijn ook bekenden van Justitie. Zo viel Van Opstal in 2004 in Duitsland samen met onder meer De Bruin twee migranten aan. Toen ze de strijd dreigden te verliezen, probeerde Van Opstal een van de migranten overhoop te rijden met zijn auto. Hij werd daarop gearresteerd en

veroordeeld tot een celstraf, een boete en een verbod de komende drie jaar in Duitsland te komen. Van Mil kwam voor het eerst in het vizier in 1999. Hij probeerde toen vlak voor de verkiezingen handtekeningen te ronselen bij Leidse daklozen voor Janmaats Centrumdemocraten. Enkele anti-fascisten kwamen verhaal halen, waarop Van Mil een mes trok. Hij zette het daarna toch maar op een lopen. In 2004 probeerde hij nog duizenden nagemaakte nazi-insignes te importeren. De douane op Schiphol onderschepte de vracht echter. Een ander RVF-kopstuk, Michael Krick, zit overigens een paar jaar in de bajes wegens poging tot doodslag op een Antilliaanse man in 2006. En eind dat jaar werd de Belgische C18-afdeling Bloed, Bodem, Eer en Trouw (BBET) door de politie opgerold. Die vond bij de aanhangers explosieven en honderden wapens. Volgens de politie hield BBET zich bezig met “het beramen van aanslagen”.

Verbod

Na de SS-herdenking in Lommel was de maat vol voor politiek Nederland. Diverse partijen stelden dat B&H verboden moest worden. In de Nederlandse geschiedenis werden eerder extreem-rechtse organisaties verboden. Zo werd de NSB kort na de Tweede Wereldoorlog ontbonden op grond van het in 1944 door de regering in ballingschap genomen “Besluit Ontbinding Landverraderlijke Organisaties”. Op basis van hetzelfde besluit werd in 1955 de Nationaal Europese Sociale Beweging (NESB) verboden. De NESB herbergde een aantal voormalige NSB-ers en SS-ers. Justitie probeerde in 1977 ook de NVU te laten verbieden en ontbinden. Maar dat strandde door juridische fouten. Halverwege de jaren 90 pakte Justitie de CP’86 aan. In 1995 werden de partij en vijf bestuursleden veroordeeld wegens het aanzetten tot haat en gewelddadig optreden tegen mensen vanwege hun “ras”. De bestuurders werden ook veroordeeld op basis van artikel 140 van het Wetboek van Strafrecht, oftewel deelname aan een criminele organisatie. Er werden boetes en voorwaardelijke gevangenisstraffen opgelegd. Vanwege politieke besluiteloosheid duurde het nog tot november 1998 totdat de partij uiteindelijk verboden werd. Dat gebeurde op basis van artikel 20 van het Burgerlijk Wetboek, waarmee rechtspersonen die handelen in strijd met de openbare orde verboden kunnen worden.

Winst en verlies

De procedures en het uiteindelijke verbod hadden een vernietigende en verlamme uitwerking op de CP’86. De partij was veel geld kwijt aan advocaten en kreeg te maken met grote interne spanningen. Een deel van de leden pleitte voor een gematigder koers om onder de procedures en een verbod uit te komen. De radicalere fractie was het daar niet mee eens en dat leidde tot een scheuring in de partij, waarbij veel aanhangers gefrustreerd afhaakten. Na het verbod stapte het restant van de radicalere fractie uiteindelijk over naar de NVU. De overgebleven leden van de gematigde fractie reactiveerde Voorpost³ en een ander gedeelte zette de Nieuwe Nationale Partij (NNP) op. Het verbod op de CP’86 had ook een verlamme uitwerking op de NNP, omdat volgens artikel 20 ook een voortzetting van de partij strafbaar was. Daardoor was de NNP genoodzaakt op een dun koord te dansen en de toon te matigen.

Veel anti-fascisten waren destijds voorstander van de procedures en het uiteindelijke verbod. Maar er was ook kritiek. Anderen vreesden namelijk dat zo’n verbod op termijn ook zou kunnen leiden tot vergelijkbare verboden voor radicaal-linkse organisaties. Daarbij voerden ze terecht aan dat politiek Den Haag het verbod op de CP’86 aan zou kunnen grijpen om zichzelf opnieuw te profileren als het neutrale en fatsoenlijke politieke midden. En dat in een tijd waarin de overheid zelf de racistische migratiewetgeving steeds verder aanscherpte onder het mom van “sober doch humaan”, en onder meer de onmenselijke Koppelingswet invoerde. Ook vonden de critici dat anti-fascisten nooit en te nimmer op de staat moeten leunen of vertrouwen. De beweging zou juist moeten werken aan de opbouw van een anti-racistische beweging van onderop, die zich zowel richt tegen extreem-rechtse partijen als tegen het staatsracisme. Het geeft inderdaad geen pas voor de anti-fascistische beweging om de overheid actief te vragen om verboden voor extreem-rechtse organisaties. Wel ligt het voor de hand om druk uit te oefenen op de staat om de eigen anti-racismewetgeving strikt na te leven. Dat kan de fascistische bewegingsvrijheid ook enorm beperken en maatregelen in dat kader kunnen zich in principe niet keren tegen de linkse beweging. En wanneer de staat dan toch overgaat tot het verbieden van een extreem-rechtse organisatie, dan zal niemand in anti-fascistische hoek daar natuurlijk een traan om laten.

Verheerlijking van Hitler in Voorschoten

Aanpak in Nederland en België

De minister van Justitie beschikt over een aantal instrumenten om B&H aan te pakken. Men kan de leden vervolgen op grond van artikel 140. Dat kan leiden tot flinke straffen, maar niet tot een verbod op B&H als organisatie. Daartoe zou Justitie net als bij de CP'86 artikel 20 moeten inzetten. Dat vereist wel dat B&H over een rechts-persoon beschikt, een vereniging of een stichting. Maar dat is niet het geval. Justitie kan ook gebruik maken van de Wet op de Weerkorpsen. Die werd in 1936 ingevoerd tegen de weerkorpsen van de NSB en verbiedt het oprichten van militair getinte organisaties. Eigenlijk mag het ministerie volgens het in 1966 aangenomen Internationaal verdrag inzake uitbanning van alle vormen van rassendiscriminatie niet langer werkloos toezien. Dat verdrag verplicht namelijk alle VN-lidstaten om racistische organisaties te verbieden. Ondertussen heeft de leider van B&H Nederland, Erik de Graaf uit IJmuiden, er het bijltje bij neergegoid. Volgens berichten uit extreem-rechtse hoek zou de druk op de organisatie niet hebben meegespeeld bij zijn beslissing, maar dat is zeer onwaarschijnlijk.

Ondanks de bestaande anti-racisme-wetgeving in België meent de overheid ook daar slechts mondjesmaat op te kunnen treden tegen B&H. In maart 2007 diende een Kamerlid een wetsvoorstel in dat het mogelijk moet maken "racistische, xenofobe, autoritaire of totalitaire organisaties" te verbieden. Het voorstel kon rekenen op veel kritiek. Volgens de Liga voor Mensenrechten ging het om een slordig voorstel dat veel te ruim kon worden geïnterpreteerd. Met zo'n wet zouden eveneens radicaal-linkse organisaties aangepakt kunnen worden, en zouden ook extreem-rechtse clubs die geen wet overtreden strafbaar worden. De draagwijdte van het voorstel zou volgens de Liga "nauwelijks te overzien" zijn. Het voorstel werd dan ook in het parlement afgeschoten. Na de vorming van een nieuwe Belgische regering later dit jaar zal het parlement er verder over praten.

Gerrit de Wit

Noten

1. "Nederlanders betrokken bij opgerolde Belgische nazistische cel", Gerrit de Wit. In: Fabel Archief <www.gebladerte.nl/11254f79.htm>.
2. "Nazi's hakken met boksbeugel en ploertendoder in op demonstranten", Gerrit de Wit. In: Fabel Archief <www.gebladerte.nl/11313f82.htm>.
3. "Fascistisch Voorpost hervat de activiteiten", Gerrit de Wit. In: Fabel Archief <www.gebladerte.nl/11261f79.htm>.

Foto: Ellen de Waard

Foto: Ellen de Waard

Op zaterdag 28 april 2007 speelde een viertal extreem-rechtse bands in het clubgebouw van de ijsvereniging aan de Anthonie van Leeuwenhoekkade in Voorschoten. De avond trok pakweg 100 bezoekers die zich te buiten gingen aan nazistische slogans en een poging om een bushok te verbouwen. De politie stond erbij en keek ernaar.

Aan het begin van die zaterdagavond verzamelt zich een 25-tal neo-nazi's op Den Haag CS. Ze hebben er zin in en enkelen brengen elkaar voor het station de Hitlergroet. Per bus reizen ze af naar Voorschoten. Tientallen andere concertgangers arriveren met eigen vervoer op de locatie van het concert. Onder de aanwezigen bevindt zich de top van Blood & Honour Nederland. Ook leden en aanhangers van Jeugdstorm Nederland, het Nationaal Collectief en de kliek rond de bekende Sassenheimse fascist Tim Mudde zijn van de partij. Sommige aanwezigen, waarvan het merendeel skinheads, dragen shirts met White Power-symbolen en cijfercombinaties als "88". Dat staat voor twee keer de achtste letter van het alfabet en betekent Heil Hitler.

Een van de bands die optreedt is Westland Rebels. Deze Nederlandse groep werd in 2003 opgericht door voormalige leden van Brigade M. Het enige overgebleven lid uit die tijd is Robert Koetsier, eerder zanger van Brigade M en activist van de CP'86. Die partij werd in 1998 door de rechtbank verboden. In maart 2004 trad Westland Rebels voor het eerst op. Dat was in Duitsland, op een concert georganiseerd door de neo-nazistische Nationaldemokratische Partei Deutschlands (NPD). Diezelfde maand speelde men ook op een bijeenkomst van de neo-nazistische Nederlandse Volks Unie (NVU). Dat concert onttaarde overigens in een heftige vechtpartij tussen rivaliserende Blood & Honour-afdelingen. Meer recent, op 10 maart 2007, zou Westland Rebels nog spelen op een concert in het Vlaamse Mechelen. Dat concert was georganiseerd door Blood & Honour Nederland en Vlaanderen, en sloot aan op een die middag gehouden "SS-herdenking" in het Vlaamse Lommel waarbij zo'n 150 mensen kransen legden op de graven van gesneuvelde SS-ers. Ook werden er toespraken gehouden en werd op grote schaal de Hitlergroet gebracht.

De Ruyter Korps

Naast de Westland Rebels treedt ook De Ruyter Korps op, waarvan de bandleden uit de Leidse regio komen. Een daarvan is de Leidenaar Bernard Baardscheer die met regelmaat bijeenkomsten en demonstraties bezoekt van Jeugdstorm Nederland, de NVU en de Nationalistische Volksbeweging (NVB). De Ruyter Korps bestaat sinds december 2005. Hun eerste concert viel samen met het afscheidsconcert van Brigade M in december 2005. De Ruyter Korps kondigde aan een bijdrage te zullen leveren aan een "Tribute to Scott Stedeford"-cd. Stedeford is een Amerikaanse neo-nazi die al jaren in de gevangenis zit voor een aantal bankovervallen. Die pleegde hij om geld te genereren voor de Amerikaanse White Power-beweging die de regering omver wil werpen. De opbrengsten van de cd zullen gebruikt worden om de kosten van Stedefords advocaat te bekostigen.

Verder speelt ook de Hongaarse nazistische band Fehér Törvény. Op de verzamel-cd "More hate 88" speelde men het nummer "You're a fucking jew". Fehér Törvény heeft ook samen met Brigade M de split-cd "Dutch - Hungarian Brotherhood" uitgebracht. Daarop staat onder andere de cijfercombinatie "88" afgebeeld. Tijdens de Voorschotense optredens worden luid en duidelijk, ook voor buurtbewoners, leuzen geroepen als "Sieg Heil" en "Hier marschiert die Nationale Widerstand". De politie, in grote getale aanwezig, grijpt niet in. Op het eind van de avond ontstaat tussen wat concertbezoekers onderling ruzie. Dat is niet ongebruikelijk tussen de vaak rivaliserende nazistische fracties, zeker niet nadat het bier rijkelijk gevloeid heeft. Enkele aanwezigen die met de bus terug naar huis reizen, proberen nog een bushok aan diggelen te trappen. Maar dat lukt ze niet meer. Ze zijn te dronken. Het is de politie en de gemeente Voorschoten aan te rekenen dat men niet ingegrepen heeft tegen deze nazistische bijeenkomst. Te allen tijde dient opgetreden te worden tegen manifestaties waarbij het Derde Rijk vereerd wordt, zeker als de buurt daar getuige van moet zijn. Later is wel de ijsvereniging vermanend toegesproken door de gemeente die eigenaar van het gebouw is. Ook zullen er nog kritische raadsvragen over de kwestie gesteld worden, met name over de lakse houding van de politie.

Gerrit de Wit

Uit de legaliteit

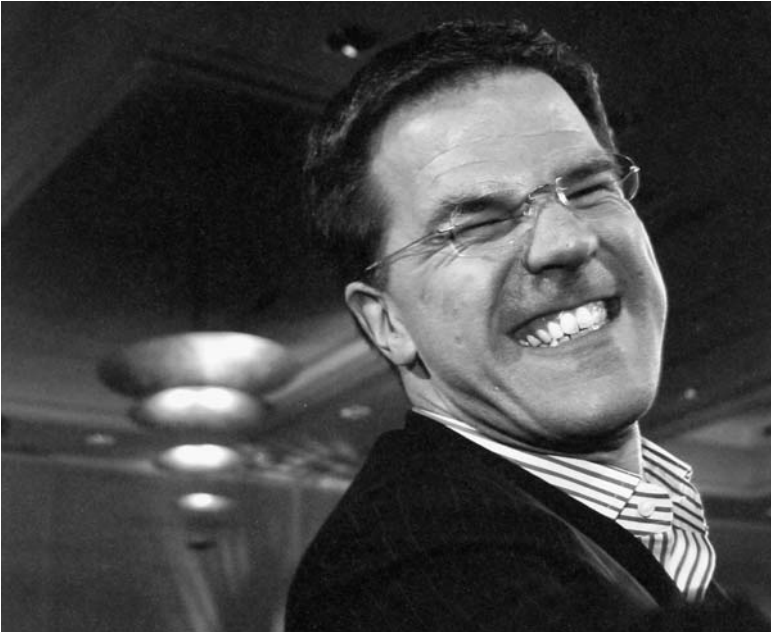
Migranten staan onder grote druk

Via mijn werk kom ik veel in aanraking met het persoonlijke leed dat veroorzaakt wordt door de steeds harder wordende overheid. Het verslechterende politieke klimaat is terug te zien in het dagelijkse leven en de gezichten van migranten. Neem Ahmet, die na lang gewerkt te hebben op latere leeftijd werkloos wordt. Het besef dat de kans op een nieuwe baan miniem is, weerhoudt hem er niet van om telkens weer te solliciteren, ook al wordt hij keer op keer afgewezen. Of neem Hasan, die inmiddels gepensioneerd is en rustig verder wil leven, meestal in het land waar hij zijn werkzame jaren heeft versleten, maar ook af en toe een tijdje in het land waar hij vandaan komt. Iedere keer moet hij weer bij Sociale Zaken verantwoording afleggen omdat zijn pensioentje niet voldoende is om van rond te komen. Dagelijks worden oude migranten geconfronteerd met een papieren rompslomp. Door hun gevoel van onbehagen denken ze: “Vroeger hadden ze ons nodig, nu niet meer, en daarom willen ze ons zo veel mogelijk irriteren zodat we vanzelf weer weggaan.” Ik ga daar vaak tegenin en probeer die retoriek van “wij” en “zij” te doorbreken, maar ik merk dat de vervreemding van de gewone man op straat met de dag toeneemt. Het is een proces dat zijn eigen weg lijkt te volgen.

Nederland was ooit een land waar ik me zeer op mijn gemak voelde. Als ik in Duitsland was, wilde ik eigenlijk zo snel mogelijk weer terug naar mijn zo vriendelijke en altijd groetende medelanders. Als ik op vakantie was geweest naar mijn vaderland en op Schiphol arriveerde, voelde ik van binnenuit een hele opluchting naar boven komen. Wat was in Nederland alles toch goed geregeld. En bij de douane werd je begroet met een vriendelijkheid die je bij de Turkse politie niet hoefde te verwachten.

Er is heel wat veranderd in Nederland. Ook binnen de “allochtone” gemeenschap heerst inmiddels een ander klimaat. Misschien heeft de koude Hollandse weersgesteldheid ons warme mediterrane gevoel weten te overwinnen. Welke gevolgen dat zal hebben, is moeilijk te voorspellen, en dat wil ik dan ook niet proberen. Wel bespeur ik allerlei ontwikkelingen. Een deel van de “allochtonen” heeft de handdoek al in de ring gegooit en wil Nederland het liefst zo snel mogelijk ontvluchten. Ook anderen verliezen langzaam maar zeker de hoop, maar die zien geen mogelijkheden om iets te doen. Ze weten niet hoe ze met hun woede om moeten gaan. Daarnaast zijn er de vele jongeren die zich ook neer lijken te leggen bij de politieke koers die rechtse politici ingezet hebben. Maar welke ontwikkelingen er werkelijk plaatsvinden onder “allochtone” jongeren is moeilijk te volgen. Linkse bewegingen en zelforganisaties zijn namelijk in de loop der tijd helaas hun banden met de jeugd grotendeels kwijt geraakt. Maar het is waarschijnlijk dat jongeren de negatieve ontwikkelingen nog sterker ervaren dan de oudere generaties, omdat ze actiever deelnemen aan de samenleving. Dat ze momenteel zo stil zijn, wil echter niet zeggen dat de ontwikkelingen hen koud laten. De rellen in de Franse voorsteden laten zien dat de sfeer makkelijk kan omslaan. Zeker is dat verreweg de meeste migranten heel goed weten dat de rechtse politiek koers hen niets te bieden heeft en hen tot tweederangsburgers degradeert.

Wat ontbreekt is een links alternatief. Buitenparlementair links blijkt niet in staat een factor van belang te worden. Dat komt doordat die activistische bewegingen hun politieke strategieën niet weten aan te passen aan de veranderende politieke ontwikkelingen. Men is bijvoorbeeld wel zeer alert op de Palestijnse problemen en de oorlog in Irak - inderdaad geen onbelangrijke kwesties -, maar lijkt totaal geen politieke visie te hebben op de inburgeringsplicht, toch een ernstig geval van structurele discriminatie in eigen huis. Of men is zeer actief tegen allerlei extreem-rechtse clubjes, maar bindt niet de strijd aan met het fenomeen Wilders. Hun verstarring en dogmatische houding maakt dat deze bewegingen - hoe goed ze het ook bedoelen - migranten en hun kinderen niet meekrijgen in de strijd. En dat terwijl de mogelijkheden daartoe in feite groter zijn dan ooit, nu de onrust en onzekerheid onder “allochtonen” met de dag toeneemt en hun zelforganisaties op sterven na dood zijn en dus geen alternatief meer kunnen bieden. Om uit deze impasse te komen, moeten we de hokjes doorbreken waarin we ons allemaal bevinden. We kunnen elkaar aanzetten om uit deze politieke put te klimmen. Op de bodem van de put lijkt de hemel zo klein, maar als je er eenmaal uit bent geklommen, zie je hoe groot hij werkelijk is. Bektas Ugural

Wat valt er te lachen, Rutte?

Parlement wil racistische opsporingsmethoden toestaan

In 2003 heeft de toenmalige staatssecretaris van Sociale Zaken en huidige VVD-leider Mark Rutte gemeenten aangezet tot racisme, oordeelde de Haarlemse rechtbank in mei 2007. Rutte adviseerde om alle ongeveer 25 duizend Somaliërs via de gemeentelijke basisadministratie op te sporen en te controleren op fraude met bijstandsuitkeringen. Nu de rechter dit soort onderzoek verbiedt, wordt het hoog tijd dat de regels worden veranderd, verklaarde de VVD-er in een reactie. Ook de meerderheid van de Tweede Kamer blijkt het geen probleem te vinden als racisme voortaan expliciet wordt opgenomen in de wetgeving.

In een brief had Rutte destijds de gemeenten verzocht om alle Somaliërs die een bijstandsuitkering ontvangen te onderzoeken op fraude. Hij tipte de gemeenten hoe ze inwoners van Somalische afkomst zouden kunnen achterhalen: ze moesten daartoe in hun eigen gemeentelijke basisadministratie gaan selecteren op geboorteplaats. Rutte noemde drie Somalische plaatsen waar veel Nederlandse Somaliërs zijn geboren. Ruttes opdracht tot bureaucratische opsporing van een speciale etnische groep roept onwillekeurig herinneringen op aan de Tweede Wereldoorlog. De nazi's maakten destijds dankbaar gebruik van de voor die tijd zeer geperfectioneerde Nederlandse overheidsadministratie om Joden uit de rest van de bevolking te filteren. Het doel was heel anders dan tegenwoordig, maar de middelen laten zich helaas goed vergelijken.

Stigmatiserend

De rechtszaak was aangespannen door een Haarlemse Somaliër, bijgestaan door advocaat Jelle Klaas. De gemeente Haarlem had een lijst opgesteld met 84 namen van Somalische Haarlemmers die bijstand ontvingen. Die werden allemaal onderworpen aan een onderzoek en een huisbezoek. De betrokken Somaliër werd in 2004 op straat staande gehouden door sociale rechercheurs, puur op grond van uiterlijke kenmerken. Hij moest zich identificeren. Nadat voor de speurneuzen duidelijk was geworden dat de man van Somalische afkomst was en een uitkering ontving, eisten ze toegang tot zijn woning. De man weigerde daaraan mee te werken en verloor zijn uitkering. Hij stapte naar de rechter. Die oordeelde dat Rutte aangezet had tot racisme, en dat de gemeente de uitkering alsnog dient uit te betalen. Klaas overweegt een schadeclaim in te dienen. De gemeente Haarlem zei de zaak te betreuren en liet weten gestopt te zijn met het opsporen van Somaliërs.

Volgens een woordvoerder van het ministerie van Sociale Zaken had de oproep van Rutte “destijds een actuele aanleiding. Er waren signalen dat er veelvuldig werd gefraudeerd met bijstandsuitkeringen door Somaliërs.” Maar volgens de Commissie Gelijke Behandeling (CGB), aan wie de zaak ook werd voorgelegd, kon het ministerie dergelijke “signalen” niet onderbouwen met concrete gegevens of cijfers. Het onderzoek naar fraude had routinematig afgehandeld kunnen worden in het kader van de jaarlijkse controlegesprekken met alle bijstandsgerechtigden, aldus de CGB. Want een onderzoek louter en alleen op grond van een bepaalde herkomst valt niet te rechtvaardigen. Rutte had zijn beleid destijds overigens niet ter goedkeuring voorgelegd aan het College Bescherming Persoonsgegevens (CBP), terwijl dat wel verplicht is. In een brief aan de CGB gaf het CBP aan dat men zo'n uitzondering nooit zou hebben gemaakt, omdat deze verwerking van persoonsgegevens op grond van uiterlijke kenmerken bij wet is verboden.

Daarom willen Rutte en een Kamermeerderheid nu de regels veranderen. Feitelijk wil men dus racistische opsporingsmethoden wettelijk mogelijk maken. De VVD-er vindt de rechterlijke uitspraak “raar” en zegt “dat hij de bewuste brief zo weer zou sturen”.² Want “gericht onderzoek naar bevolkingsgroepen” zou moeten kunnen. Een aantal gemeenten vreest dat men zo niet goed meer kan controleren aan de hand van “risico-profielen”. De huidige staatssecretaris van Sociale Zaken Ahmed Aboutaleb voelt gelukkig niets voor dit soort “stigmatiserende” controles. Wel zegt hij voor een harde aanpak van fraude met uitkeringen te zijn.

Harry Westerink

Noten

- ¹. “Vonnis: Rutte discrimineerde”, Jacqueline Steenwijk. In: *De Stem*, 19.5.2007.
- ². “Rutte: gericht onderzoek bevolkingsgroepen moet kunnen.” In: *Het Parool*, 20.5.2007.

Nationalistische muziek op Turkse culturele bijeenkomsten

Eerbetoon aan de overleden MHP-leider Ozan Nihat. Op de muziekcassette van Ozan Nihat. Op de grafsteen van Türkes ontbreekt zijn sterfdag. Volgens de Grijze Wolven is Türkes blijkaar onsterfelijk.

In Nederland zijn de Grijze Wolven georganiseerd in de landelijke koepel Turkse Federatie Nederland (TFN), een verlengstuk van de extreem-nationalistische Turkse partij MHP. Grijze Wolven oefenen een grote invloed uit op de Turkse gemeenschap in Nederland, achten Turken een superieur “ras” en keren zich tegen Koerden, Alevieten en links. Ook verzetten Grijze Wolven zich tegen de integratie van Turkse migranten, omdat zij dat zien als een onaanvaardbare aantasting van de Turkse identiteit. Verder ijvert men voor een Groot-Turks Rijk dat zich uitstrekt van grofweg de Chinese Muur tot Wenen. Men probeert monopolieposities in Turkse verenigingen te verwerven, poogt moskeeën onder controle te krijgen, mobiliseert en indoctrineert jongeren, en onderdrukt de lobby ter erkenning van de Armeense genocide.

Volgens de Onderzoeksgroep Turks extreem-rechts spelen optredens van muzikanten een belangrijke propagandistische rol bij politiek-culturele bijeenkomsten van Grijze Wolven in Nederland. Personen en instanties die het Turks niet machtig zijn, maar wel betrokken zijn bij deze bijeenkomsten, kunnen de betekenis van de muziek moeilijk inschatten. Zo worden lokale politici, goedwillende burgervaders en pers door de organisatoren nog wel eens om de tuin geleid. De Wolven-muzikanten die in Nederland optreden, zijn voor het overgrote deel afkomstig uit Duitsland en Turkije. Een deel van hen maakt folkloristische troubadourmuziek. Anderen verpakken hun nationalistische boodschap in pop-, mars- en rapmuziek. Ze brengen tijdens concerten de Wolven-groet, en hebben Wolven-symbolen op hun kleding. Ook op hun cd's en cassettebandjes treft men zulke symbolen en slogans aan. Vaak wordt de Turkse vlag afgebeeld om loyaliteit aan de Turkse staat te betuigen, en soms ook een vlag met drie halve manen - bij uitstek het symbool van de Grijze Wolven.

Smiechten

De muzikanten dragen hun nationalisme natuurlijk ook uit via hun liedteksten. Daarin identificeren ze zich met het gedachtengoed van de MHP en verguizen ze de Koerden. In het nummer “Turken, Koerden” zingt de Nederlands-Turkse rapgroep Arka Sokak bijvoorbeeld over de Koerden: “Weet je hoe het afloopt met een uitzinnige hond, die worden een voor een gepakt en krijgen een kogel door hun kop. Onze soldaten zullen jullie toch wel uitroeien, het Turkse bloedvolk heeft een bloedhekel aan jullie.” De band trad in mei 2006 op tijdens een culturele bijeenkomst in Oldenzaal, die werd georganiseerd door twee TFN-verenigingen. Een maand later speelden ze op het door de gemeente Utrecht gesubsidieerde cultureel festival “Turkije Express”.

Een vooraanstaande Wolven-muzikant is Ozan Nihat. In zijn lied “Team Speciale Operatie” verheerlijkt hij het geweld van de met Grijze Wolven afgeladen paramilitaire eenheden die gewapenderhand korte metten probeerden te maken met Koerdische opstandelingen. “De parasieten, de luizen die het bloed uit de natie zuigen, de hoerenhonden die de naam PKK dragen, die gaan eraan, dat doet het team Speciale Operaties”, aldus een fragment. In zijn lied “Wie zijn er communist” wordt het communisme in verbinding gebracht met vrijmetselaars en Joden. “Waar je maar smerigheid ziet, makker, daar zit overduidelijk een communist. Rood links valt met geen pen te beschrijven. Zal ik over dat handjevol smiechten maar zwijgen? Wie voor wat botten, een paar bakken hondenvoer gehoorzaamt aan Lenin, aan Mao, die is communist. De islamhaat van Joden houdt nooit op. Zijn vrijmetselaars soms anders dan rooien?”

Veel Wolven-songs betonen eer aan de in 1997 overleden MHP-leider en ex-kolonel Alparslan Türkes. Het lied “Onder jouw bevel” van voormalig MHP-parlementariër Ozan Arif is daarvan een typerend voorbeeld. “Mijn opperbevelhebber, als jij er niet was, was alles voorbij. Dan was Turkije al lang communistisch. Maar dankzij jou is de jeugd volwassen. Mijn opperbevelhebber, onder jouw, ja jouw bevel staan wij”, luidt een deel van de tekst. Arif is een vooraanstaande muzikant uit het troubadourgenre en trad in 2005 nog op in Nederland.

Orkesten

Een aparte stroming binnen de Wolven-muziek vormen de militaire Mehter Takimi-orkesten. Die komen ook voornamelijk uit Turkije en Duitsland, maar treden door heel Europa op. In het Ottomaanse rijk, de voorloper van het huidige Turkije, spoorden de orkesten de soldaten aan om te strijden voor uitbreiding van het grondgebied. Daarbij werden etnische en religieuze minderheden op grote schaal

Onlangs bracht de Onderzoeksgroep Turks extreem-rechts de brochure “Nationalisme en Turkse muziek” uit.¹

Muziek blijkt een belangrijke rol te spelen op bijeenkomsten van de extreem-nationalistische Grijze Wolven, ook in Nederland. Sommige van die bijeenkomsten worden gesubsidieerd door gemeentebestuurders die veelal geen weet hebben van de nationalistische politieke achtergronden ervan. Een zorgwekkende ontwikkeling.

vervolgd. De huidige Mehter Takimi zingen vaak en verheerlijkend over de ‘helden-daden’ van het Ottomaanse leger, dragen traditionele kledij en zwaaien met Ottomaanse oorlogsvlaggen. Een Mehter Takimi uit Berlijn heeft al drie keer in Nederland opgetreden op uitnodiging van de Turks Culturele Vereniging Enschede. De laatste keer, in mei 2005, trok men met 30 orkestleden door de Enschedese binnenstad. De toeschouwers vonden het prachtig, maar hadden geen weet van het nationalistische karakter van het orkest.

Een andere belangrijke kapel is de Mehter Takimi uit het Duitse Bielefeld. Die was onder meer te gast bij het TFN-congres in 2002, het Turkije Festival in Deventer in 2004 en de “Turkije Express” in Utrecht in 2006. De optredens in Deventer werden georganiseerd door de streng religieuze organisatie Milli Görüs en de lokale Diyanet-moskee. De Turkse vereniging ABTW kwam er tegen in het geweer en schreef een protestbrief. Daarin stelde men dat het festival de Ottomaanse expansiedrift verheerlijkt en dat de organisatie geen afspiegeling van de Turkse gemeenschap vormt. Desondanks noemde de gemeente het festival “een belangrijke stap in de richting van integratie in onze samenleving”. Het orkest trad ook op bij een Wolven-bijeenkomst in 2006 in Oosterhout. Die bijeenkomst werd georganiseerd door het Cultuur- en Educatiecentrum Imam Ahmet Yesevi uit Arnhem. Men wist maar liefst 2.000 bezoekers uit binnen- en buitenland te trekken, waaronder de TFN-voorzitter Güven İsci. Die hield een toespraak waarin hij de genocide op de Armeniërs ontkende. Dergelijke revisionistische opvattingen hebben, in combinatie met een sterke intolerantie jegens andersdenkenden, in Turkije onder meer geleid tot het monddood maken van de pers. Ook de moord op de journalist Hrant Dink begin 2007 is het directe gevolg van het nationalistische klimaat in Turkije.²

Convenant

Met regelmaat protesteren Turkse organisaties en de onderzoeksgroep tegen politiek-culturele bijeenkomsten van Grijze Wolven. Burgemeesters weigeren echter in te grijpen omdat men “geen verstoring van de openbare orde” verwacht. De gemeenten gaan zelfs nog verder. Ze subsidiëren namelijk regelmatig optredens van Wolven-muzikanten, met name die van Mehter Takimi-orkesten. Zo organiseerde de Turks Culturele Vereniging Enschede in 2003 een picknick met een optreden van de Berlijnse Mehter Takimi. Die picknick werd door de gemeente Enschede met 2.666 euro gesubsidieerd. Ook de provincie Overijssel en de gemeente Utrecht subsidieerden in respectievelijk 2004 en 2006 Wolven-bijeenkomsten met Mehter Takimi-orkesten.

Volgens de onderzoeksgroep moet in de toekomst beter worden gekeken of organisaties en individuen zich tijdens dit soort politiek-culturele bijeenkomsten schuldig maken aan strafbare feiten als racisme, discriminatie of misbruik van subsidieregelingen. Er zou een convenant opgesteld moeten worden, waarin onder meer deze monitoring wordt geregeld. Partijen in dat convenant zouden de Koninklijke Horeca Nederland, gemeenten, zaaleigenaren en anti-discriminatie bureaus kunnen zijn. Zo’n overeenkomst zou betrokken zaaleigenaren handvaten moeten bieden om tijdig lokale overheden in te kunnen lichten over de verhuur van zaalruimten aan verdachte organisaties. Overigens zou dat convenant volgens de onderzoeksgroep eveneens van toepassing moeten worden op bijeenkomsten van alle andere racistische, fascistische en nationalistische organisaties.

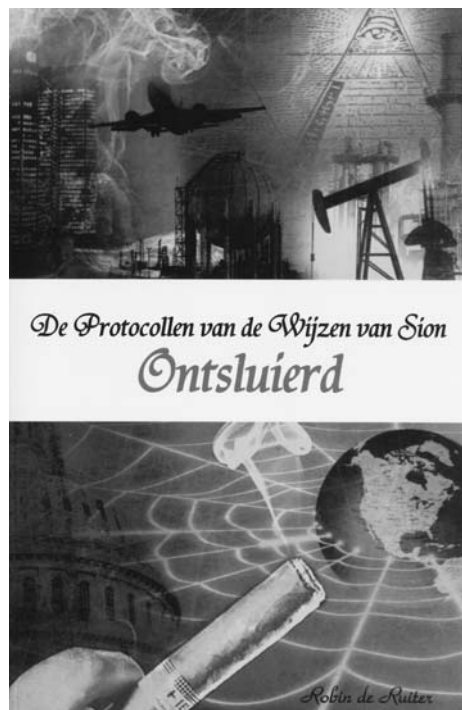
Gerrit de Wit

Noten

- ¹. “Nationalisme en Turkse muziek”, Onderzoeksgroep Turks extreem-rechts. Te bestellen door overmaking van € 4,- op giro 6896749 t.n.v. Alert, Utrecht, o.v.v. “Muziek”.
- ². “Moord op anti-nationalist Dink ook in Nederland herdacht”, Mehmet Kirmaci. In: Fabel Archief <www.gebladerte.nl/11312f82.htm>.

Complotdenkers promoten antisemitische Illuminati-protocollen

Onder complotdenkers is het beruchte antisemitische verzinsel “De protocollen van de wijzen van Zion” de laatste jaren razend populair geworden. Maar omdat veel mensen gelukkig nog steeds niets moeten hebben van regelrechte jodenhaat, verkopen Robin de Ruiter¹ en andere conspiracy-freaks hun op hol geslagen fantasieën met de bewering dat niet “de Joden”, maar de Illuminati die protocollen zouden hebben opgesteld. Hun samenzweringsgeloof blijft echter structureel hetzelfde als het antisemitische wereldbeeld.²

De Illuminati (Latijn voor “de verlichten”) hebben echt bestaan, maar ze hebben “De protocollen” niet geschreven en ook niet verspreid. En vanzelfsprekend zijn ze nooit de wereldoverheersers geweest die complotdenkers van hen hebben gemaakt. Hun organisatie, de Orde van de Illuminati, werd in 1776 in Duitsland opgericht en in 1785 op last van de overheid alweer ontbonden. De leden waren beïnvloed door het Verlichtingsdenken en hingen het ideaal van vrijheid, gelijkheid en broederschap aan. Omdat het recht op vereniging en vergadering toen nog niet werd erkend, moesten ze zich in het geheim organiseren.

Boosdoeners

Na 1785 bloeiden er veel complotfantasieën op over de Illuminati, de Joden en ook de vrijmetselaars. Dat hing samen met de diepgaande maatschappelijke veranderingen die toen overal in Europa op gang kwamen. Door de Franse Revolutie was de almacht van kerk, adel en koning afgebrokkeld. Aanhangers van deze feodale maatschappij-structuur probeerden het opkomende liberalisme en de emanciperende burgerij in diskrediet te brengen door de Illuminati af te schilderen als gewetenloze kapitalistische machtswellustelingen die de hele wereld in het verderf zouden storten. In de tweede helft van de negentiende eeuw werden in plaats van de Illuminati de Joden steeds meer als de samenzweerderige boosdoeners gebrandmerkt. Ook in Rusland, waar het regime van de tsaar rond 1900 grote moeite had om een dreigende sociale revolutie de kop in te drukken. Om de aandacht van de opstandige bevolking af te leiden probeerde dat regime de Joden verantwoordelijk te maken voor alle maatschappelijke onrust en ellende. De Russische geheime politie stelde daartoe “De protocollen” op, een fictief verslag van een nooit gehouden vergadering van Joden. Die zouden achter de schermen de touwtjes in handen hebben, de bevolking tot slaaf willen maken en uit zijn op de wereldheerschappij. De tekst van “De protocollen” was een samenraapsel van allerlei al bestaande complotverhalen.

Het Duitse nazi-regime gebruikte het verzinsel later als munitie voor antisemitische propaganda. Na de Tweede Wereldoorlog rustte er lange tijd een taboe op, maar door de groei van het complotdenken sinds de jaren 90 en zeker sinds de aanslagen van 11 september 2001 worden “De protocollen” weer volop gepromoot als bewijs voor het bestaan van een mondiale elite die in het geheim samenspanst tegen de mensheid. Ondubbelzinnige beschuldigingen over “de Joodse almacht” en “het Joodse wereldcomplot” stuitten op veel weerstand, zo beseffen complotdenkers. Men stelt zich daarom veelal verdekt op en probeert aan het verwijt van antisemitisme te ontkomen door de tekst van “De protocollen” te ontdoen van passages die verwijzen naar Joden als bron van het kwaad. In plaats daarvan maakt men de Illuminati tot zondebok voor alle wereldproblemen. Het samenzweringsgeloof heeft de laatste jaren bij een groot publiek voet aan de grond weten te krijgen door de boeken van thrillerauteur Dan Brown, waaronder “De Da Vinci code” en “Het Bernini mysterie”.⁴

Toekomstvoorspellingen

Complotdenkers geloven dat het bij “De protocollen” gaat om de authentieke notulen van een werkelijk plaatsgevonden bijeenkomst van de Illuminati. Dat verslag zou na de opheffing van de Illuminati-orde in 1785 bekend zijn geworden, aldus De Ruiter, die in zijn nieuwe boek “De protocollen van de wijzen van Sion ontsluit” de extreem-rechtse mythen bij elkaar heeft geharkt van complotdenkers als Fritz Springmeier, David Icke, Jim Marrs en William Cooper. In de eerste helft van de negentiende eeuw zouden de Illuminati volgens De Ruiter de tekst van “De protocollen” zodanig hebben veranderd dat “de lezers de indruk moesten krijgen dat het allemaal om een joods plan ter verkrijging van wereldheerschappij ging. Die vermeende joodse plannen moesten alom bekend worden gemaakt, zodat er niet langer een link naar de Illuminati kon worden gelegd.”⁵ Die verandering van de tekst zou deel hebben uitgemaakt van “een door de Illuminati groots opgezet gruwelijk plan: de moord op meer dan 6 miljoen joodse mensen”. De Illuminati zouden streven naar de wereldheerschappij, maar de Joden daarvan de schuld hebben gegeven. Achter de door Illuminati verzonden samenzwering van Joden zou dus een werkelijk bestaand complot van de Illuminati schuilgaan. De Ruiter projecteert zo zijn eigen antisemitisch wereldbeeld op een fictieve groep samenzweeters.

Volgens hem wordt het beste bewijs voor de authenticiteit van “De protocollen” geleverd door “de dodelijke precisie van hun toekomstvoorspellingen”. Ze zouden namelijk “een exact programma” bevatten “dat onverbiddelijk ten uitvoer is gekomen”. De Illuminati zouden verantwoordelijk zijn voor zo ongeveer alles dat in de twintigste eeuw heeft plaatsgevonden, zoals bijvoorbeeld “de Eerste Wereldoorlog, de val van de tronen in Rusland, Oostenrijk-Hongarije, Duitsland en Spanje, de oprichting van de Volkenbond, de economische wereldcrisis van 1929, de Tweede Wereldoorlog, de bewapeningswedloop, de oprichting van een

internationale politiemacht”, en ook “toenemende jeugdcriminaliteit, de invoering van moreel verwerpelijke ideologieën zoals het liberalisme, vergaande seksualisering van de samenleving, de zogenaamde hulp aan de Derde Wereld, de controle van de staat over de opvoeding en de daaruit voortvloeiende beperking voor particulier onderwijs, de legalisering van abortus, de manipulatie van de media en het feit dat in het dagelijks leven met terreur rekening dient te worden gehouden”.

Maar “De protocollen” voorspellen helemaal niets. Ze verwoorden alleen conservatieve en monarchistische kritiek op het Verlichtingsdenken, het liberalisme en allerlei emancipatiebewegingen. Met “De protocollen” wilden de Russische machthebbers de bevolking angst aanjagen voor maatschappelijke veranderingen. Men probeerde de armen wijs te maken dat democratie en bevrijding niet deugden en dat ze beter af waren met monarchie en lijfeigenschap. “De vrijheidsidee is niet te verwelijken, want niemand is in staat om er het juiste gebruik van te maken. Men behoeft het volk slechts korte tijd zichzelf te laten regeren en het zelfbestuur verandert al heel gauw in teugelloosheid. Van dit ogenblik af ontstaan er twisten, die spoedig tot sociale oorlogen leiden; de staten gaan in vlammen op en hun hele grootheid valt tot as ineen”,⁵ aldus “De protocollen”. “Zonder absoluut despotisme is er geen beschaving; zij is niet het werk van de massa, maar alleen van haar leider, wie deze ook mag zijn.”

Synagoge van Satan

“In de nabije toekomst zal niemand zich meer kunnen onttrekken aan het wakende oog en oor van de Illuminati. Zij beschikken over supercomputers en satellieten en kunnen alle activiteiten op de hele planeet 24 uur per dag overzien”, meent De Ruiter. Doordat complotdenkers de Illuminati zo’n onmogelijke almacht toedichten, gaan ze er voor het gemak vaak maar vanuit dat de samenzweeters banden hebben met de duivel of met buitenaardse wezens. De Ruiter gelooft heilig in een complot van Satan en “de Joodse elite”, waaronder de Rothschilds die hij in de lijn van een lange antisemitische traditie voortdurend onder vuur neemt. De Rothschilds zouden in de top van “de 13 satanische bloedlijnen” zitten. Dat zouden machtige families zijn die overal ter wereld aan de touwtjes zouden trekken. De Rothschilds zouden daarbij rechtstreeks contact hebben met Satan.

“Het laatste werkstuk van de Illuminati is het zogenaamde “nieuwe antisemitisme”. Hierin wordt alle kritiek op Israël als antisemitisch gebrandmerkt”, aldus De Ruiter, die net als andere extreem-rechtsen het zionisme aanvalt en andere vormen van nationalisme juist verheerlijkt. Het zou “bijna een taboe” zijn om over zionisme te praten en zeker om er kritiek op te geven, meent hij vanuit de zo kenmerkende zelfgekozen underdogpositie van extreem-rechts. In feite echter wordt het Joodse nationalisme veel meer op de korrel genomen dan bijvoorbeeld het ‘eigen’ Nederlandse nationalisme. De Ruiter spreekt zelfs van een “verbond tussen het nationaal-socialisme en het zionisme”, dat nooit zou zijn verbroken. “De Illuminati hebben zowel het zionisme als Adolf Hitler in het zadel geholpen en gefinancierd.” De oprichting van de staat Israël zou “een cruciaal programmapunt van de Illuminati” zijn, omdat “op een dag” een door de Illuminati gekozen wereldleider de wereld zou gaan regeren, namelijk de Antichrist.

Het antisemitisme van De Ruiter heeft een christenfundamentalistische grondslag. “De bijbel laat er geen twijfel over bestaan dat de ongelovige farizeeërs, juist door hun tegenspraak, al tijdens het leven van Jezus onder het vaderschap van Satan stonden. Noch Abraham, noch God was hun vader... maar de duivel! De Illuminaten zijn de nazaten van de farizeeërs en zijn net als deze ook helemaal geen joden. Toch blijven ze zich, wanneer het hen uitkomt, joden noemen en precies daarom zijn het bedriegers. Zij verbergen zich graag achter het joodse volk en de holocaust en blijven op die manier onaantastbaar.” Klassiek christelijk antisemitisme: omdat de joden niet in Jezus als Messias geloofden, zouden ze tot “de synagoge van Satan” behoren en de komst van de Antichrist voorbereiden.

Parasitaire elite

Ook de complotdenker Ad van Velsen loopt te leuren met “De protocollen”. In de wandelgangen van het Nederlands Sociaal Forum in mei 2006 roemde hij “De protocollen” als een waardevol document in de strijd tegen onrecht. Wie zou willen weten hoe het er in de wereld aan toe gaat, zou dat eens moeten lezen, beweerde hij. Het gebeurt helaas wel vaker dat in linkse actiekringen reclame wordt gemaakt voor extreem-rechtse mythen.⁷ Evenals De Ruiter heeft Van Velsen “De protocollen” eigenhandig aangepast en de verwijzingen naar Joden en niet-Joden geschrapt en vervangen door andere termen. Die versie heeft hij ook op internet geplaatst. Hij pleit voor verdere verspreiding ervan, omdat men er veel uit zou kunnen leren over “de verziekte maatschappij” met zijn “graaifunctionarissen” die zich voortdurend schuldig zouden maken aan

Politie-inval bij steungroep STIL

“corruptie, leugen, diefstal, pedofilie, oplichting, misleiding, misbruik van macht, alsmede aanzetten tot haat”.

Hijgerig waarschuwt Van Velsen ervoor dat “we” in een tijd leven “waarin de wereldbeheersers, zoals de Rockefellers, Rothschilds, leden van de Bilderberg-groep, vrijmetselaars, Jehova's Getuigen, kerken, Illuminati, Skull and Bones, en andere cults, de van oudsher heersende klasse van keizers, koningen, dictators en presidenten geannexeerd hebben”.⁶ De leden en de “hielenlikkers” van die vermeende “geheime sekten” zouden het “prachtig” vinden om de “door onze voorouders verworven burgerrechten terug te draaien”. Westerse machthebbers zouden “de ontwerpers, zoniet de aanbidders” van “De protocollen” zijn. Ze zouden graag voldoen “aan de wensen van almachtige en ongrijpbare topmannen van het alziende oog, de Illuminati”. Evenals De Ruiter haalt van Velsen het christendom erbij om zijn gelijk over het grote wereldcomplot bevestigd te krijgen. “Want wij hebben niet te worstelen tegen vlees en bloed, maar tegen de overheden, tegen de machten, tegen de wereldbeheersers, ook die van de functionarissen der overheden en kerken”, zo haalt hij de bijbel aan. God zelf zou dus aan de kant van de complotdenkers staan.

Van Velsen is een typische representant van het rechts-populistische gedachtegoed, dat uitgaat van het bestaan van een slechte, corrupte en parasitaire elite die het goede, eerlijke en hardwerkende volk zou uitzuigen en manipuleren. “Alle politici en bestuurders zijn één pot nat”, “Daar in politiek Den Haag doen ze maar”, “In Brussel gaan de Europese leiders hun eigen gang en Nederland staat buitenspel”, “Ze houden elkaar allemaal de hand boven het hoofd”, dit soort denken vormt een gevaarlijke voedingsbodem voor samenzweringsmythen over de Illuminati, vrijmetselaars, Joden en andere veronderstelde “wereldbeheersers”.

Harry Westerink

Noten

1. “Christenfundamentalist gelooft in complot van Satan en joden”, Harry Westerink. In: Fabel Archief <www.gebladerte.nl/11176f74.htm>.
2. Zie: “Het wereldbeeld van het antisemitisme”, Gebladerte-reeks 21. In: Fabel Archief <www.gebladerte.nl/g21.htm>.
3. “Extreem-rechtse conspiracy in thriller “De Da Vinci code””, Harry Westerink. In: Fabel Archief <www.gebladerte.nl/11056f67.htm>.
4. “Thriller “Het Bernini mysterie” versterkt complotdenken over Illuminati”, Harry Westerink. In: Fabel Archief <www.gebladerte.nl/11084f69.htm>.
5. “De protocollen van de wijzen van Sion ontsluit”, Robin de Ruiter, 2007.
6. Zie: Mijn pleidooi-website <<http://66.197.141.254/pleidooi/index.html>>.

Illegale steungroepen kunnen ook in hun eigen ontmoetingsruimten te maken krijgen met razzia's. Op 17 april 2007 vielen in Utrecht de vreemdelingenpolitie en de Arbeidsinspectie binnen bij het café Averechts. Ze voerden drie koks af, vluchtelingen zonder verblijfsvergunning die daar meewerkten aan restaurant Grenzeloos, een ideëel kookproject van steungroep STIL.¹

Tenminste een van de vluchtelingen komt hoogstwaarschijnlijk in aanmerking voor het generaal pardon en werd daarom weer snel vrijgelaten. De twee andere zitten nog vast. De medewerkers en bezoekers reageerden verbijsterd en verontwaardigd op de razzia in het eetcafé van en voor illegalen. Dat wordt immers al jarenlang gedoogd door de gemeente Utrecht, van wie STIL zelfs subsidie krijgt. In een verklaring keurden veel raadsleden het politie-optreden dan ook af, maar ze toonden zich daarbij wel opvallend naïef. SP-raadslid Marcel van den Tooren sprak over “zeer dubieuze praktijken, die de door dit kabinet gewenste saamhorigheid niet ten goede komen. Ik koesterde de hoop dat met het aantreden van dit kabinet de hardvochtigheid en kilheid plaats zouden maken voor een humaan asielbeleid. Die hoop lijkt nu ijdel.”² Had de SP-er dan soms verwacht dat het nieuwe kabinet-Balkenende ineens zou gaan stoppen met de jacht op illegalen?

Waarom grijpt de politie juist nu en op deze manier in, zo vroegen raadsleden van onder meer de PvdA en GroenLinks zich geschokt af. “In Utrecht hebben we een goed en humaan vreemdelingenbeleid”, stelden ze met het soort stadschauvinisme dat bijvoorbeeld ook in Leiden “stad van vluchtelingen” veel voorkomt.³ “Niemand hoeft zich onveilig te voelen. Organisaties als STIL, VluchtelingenWerk en de gemeente Utrecht werken goed met elkaar samen. Door deze arrestaties dreigt er angst en paniek te ontstaan. De veiligheid die men dacht hebben, lijkt er niet meer te zijn.” Volgens de raadsleden zouden de illegalen in hun stad zich dus pas na deze inval onveilig zijn gaan voelen. Dat laat zien hoe weinig besef men heeft van de dagelijkse risico's van het leven in de illegaliteit. Want mensen zonder papieren lopen uiteraard overal en altijd een kans om te worden opgepakt, opgesloten en uitgezet, ook in Utrecht.

Machtsstrijd

Op 1 mei diende een rechtszaak over vrijlating van de twee nog opgesloten vluchtelingen. Die ging vooral over de vraag of de vreemdelingenpolitie had mogen binnenvallen op een plek die wordt gedoogd door de gemeente. Volgens de advocaat van de vluchtelingen was dat in strijd met het vertrouwen dat de gemeente STIL had gegeven door het eetcafé toe te staan. Maar de vertegenwoordiger van het ministerie van Justitie stelde dat gedoogbeloften afkomstig moeten zijn “van bevoegde instanties zelf”. “De staatssecretaris is niet gebonden aan toezeggingen die impliciet of expliciet door de gemeente gedaan zijn.” Het rijksbeleid zou immers boven het gemeentebeleid gaan. De rechter ging akkoord met deze argumentatie, zodat de vluchtelingen gevangen blijven zitten en gedeporteerd kunnen worden. “Ik voel me slachtoffer van het verschil in wet tussen gemeentehuis en regering”, aldus een van hen. Volgens STIL lijkt de inval “een teken van een achterliggende machtsstrijd” tussen rijksoverheid en gemeenten. Het ministerie van Justitie wil dat gemeenten ophouden met de noodopvang aan afgewezen vluchtelingen, omdat ze daarmee het landelijke uitzetbeleid zouden saboteren.

Maar de vreemdelingenpolitie en de Arbeidsinspectie kunnen de inval ook hebben opgevat als een simpele routineklus tijdens de jacht op illegalen. In 2006 “controleerde” een speciaal interventieteam 160 horecabedrijven in Utrecht en Amersfoort op illegale arbeid. Een kwart van de bedrijven kreeg daarvoor een boete, in totaal 400 duizend euro. In het hele land heeft de Arbeidsinspectie de “controles” flink

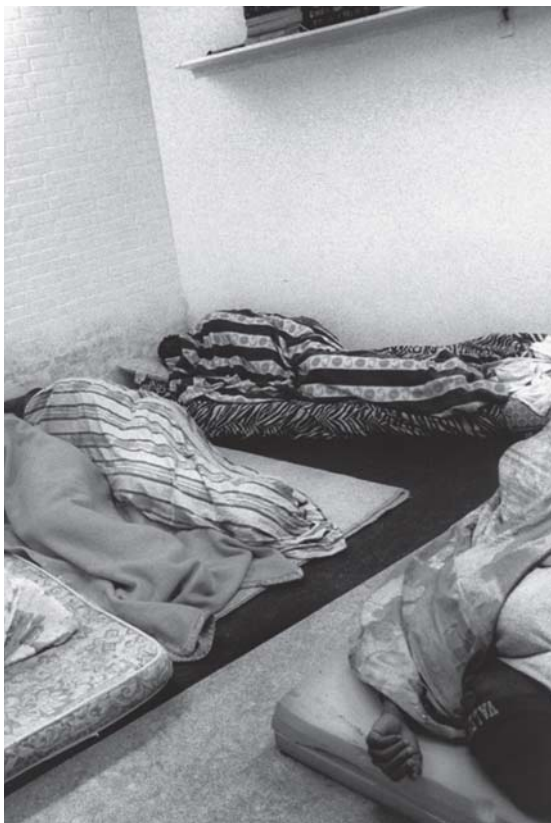
uitgebreid, van 8.600 in 2005 naar 11 duizend in 2006. Daarbij werden 5.500 illegale arbeiders opgepakt.

Bazen mogen mensen zonder papieren ook geen onbetaald werk laten doen. Zo wil de overheid werkgevers kunnen aanpakken die tijdens politie-invallen beweren dat de op de werkvloer aangetroffen illegalen geen salaris uitbetaald krijgen en dus niet bij hen in loondienst zijn. Maar het gaat bij het STIL-eetcafé uiteraard om een humanitair project. Daarvoor horen de regels tegen illegale arbeid niet bedoeld te zijn, vindt STIL. “Krijgt de buurvrouw ook een boete van tienduizenden euro als iemand zonder papieren haar helpt met planten water geven of boodschappen doen? Dat denk ik niet”, aldus STIL-medewerkster Margreet Jenezon. Nu de politie en de Arbeidsinspectie ook het vrijwilligerswerk van illegalen in sociale projecten bestrijdt, dreigen ze nog verder uitgesloten te worden van deelname aan de samenleving.

Harry Westerink

Noten

1. Zie: STIL-website <www.stil-utrecht.nl>.
2. “Vreemdelingenpolitie doet inval in café Averechts”. Op: SP Utrecht-website <<http://utrecht.sp.nl/weblog/2007/04/19/vreemdelingenpolitie-doet-inval-in-cafe-averechts>>.
3. Zie: Leiden, stad van vluchtelingen-pagina op Fabel Website <www.defabel.nl/vlucht.htm>.

Slaapruijme van illegalen.

Witte activisten moeten hun verantwoordelijkheid nemen

Ook witte mensen maken deel uit van het systeem van racisme. Daarom moeten ze voor een succesvol anti-racisme kritisch naar zichzelf en hun witte privileges kijken, en daar ook consequenties aan verbinden. Want “wat we niet zeggen, waar we niet over praten, laat de status quo toe voort te bestaan.”¹

Demonstratie tegen armoede, racisme en onderdrukking op 24 april 2007 in Amsterdam. Het standbeeld van de Surinaamse vrijheidsstrijder Anton de Kom is uit protest met spandoeken bedekt, omdat hij koloniaal is uitgebeeld als een blote slaaf.

Demonstratie tegen armoede, racisme en onderdrukking op 24 april 2007 in Amsterdam.

In Nederland worden witte mensen al decennialang aangesproken op hun eigen verantwoordelijkheid voor racisme, meestal door zwarte Nederlanders, migranten en vluchtelingen. Daar zou beter naar geluisterd moeten worden. Sinds een aantal jaar spreken, met mondjesmaat, ook witten andere witte mensen aan op hun geprivilegieerde positie. Als witte activisten die het racistische systeem willen veranderen, vinden wij dat witte mensen hun verantwoordelijkheid moeten nemen voor hun eigen witte positie, en zich daar over moeten uitspreken.

Racisme

Doordat er al eeuwenlang raciaal, etnisch, nationaal en religieus onderscheid wordt gemaakt, is racisme in Nederland wijdverbreid. Door ongelijkheid en discriminatie nemen kansen voor zwarten, migranten en vluchtelingen af, en nemen kansen voor witten toe. Racisme moet niet versimpeld worden tot een discriminerende, uitsluitende, vernederende of ontkennende uiting van een wit individu tegenover een zwart individu. Racisme heeft de hele samenleving doordrongen, en is groter dan een optelsom van individuen. Het is een structuur die vorm en richting geeft aan ons samen-leven. Philomena Essed, die onderzoek heeft gedaan naar alledaags racisme in Nederland, definieert racisme als denkbeelden en -patronen, “acties en procedures die bijdragen aan de ontwikkeling en het in stand houden van een systeem waarin witte mensen zwarte mensen domineren”.² Racisme is een systeem dat onze samenleving structureert, maar tegelijkertijd wordt het gevormd en in stand gehouden door individuen. Voor verandering moeten wij dus als individuen een positie innemen tegenover het systeem als geheel, maar ook ten opzichte van de alledaagse gebeurtenissen in ons eigen leven.

Als witte activisten richten we ons meestal op de positie van “zwakkeren”, “gediscrimineerden”, “onderdrukten”, of anderszins “slachtoffers van het systeem”. We vinden kracht en mogelijkheid tot handelen in de posities van “slachtoffer”, bijvoorbeeld vrouw, homo of arme. In de strijd tegen het onrechtvaardige systeem is de positie van “dader” of “vijand” natuurlijk geen aanlokkelijk alternatief. Dan werpen we ons liever op als verdediger van “de onderdrukten” om samen “in solidariteit” ten strijde te trekken “tegen macht, verdeel en heers”. Maar dat ontkent de andere kant van racisme: de witte positie die macht mogelijk maakt, privileges impliceert en die de mogelijkheid openhoudt de strijd op te geven, bij afwezigheid van duidelijk eigenbelang, of zelfs zelf racistisch te handelen.

Het is niet alleen nodig om inzicht te krijgen in het discriminerende systeem van racisme en om mogelijkheden te onderzoeken voor sociale, economische en politieke verandering in het algemeen. Het is ook noodzakelijk dat witten hun eigen raciale positie en die van andere witte mensen onderzoeken en onderdeel maken van anti-racisme. Dat is helaas niet vanzelfsprekend. Zo merkte een radicaal-linkse activist op bij door Dieuwertje Huijg gehouden interviews tijdens het Festival Globalisering in 2004: “Ik heb nooit zoveel interesse gehad in etniciteit.” “Het stoort me wel af en toe dat het blad dat we hebben, wordt volgeschreven door 6 blanke mannen. We klagen er nu al twee jaar over dat de redactie een beetje eenzijdig is samengesteld.” De activist zag wel een probleem, desondanks volgde er geen kritische zelfreflectie en verbond hij er ook geen consequenties aan.

Kleurenblindheid

Maar wat en wie is dan wit? Met wit bedoelen we niet de “smetteloze kleur” waarmee het plafond geverfd wordt. Wit is een raciale categorie waartoe mensen behoren die in Nederland meestal “blank” worden genoemd. Wit-zijn impliceert het hebben van (West-)Europese voorouders. Als kritiek op de term “blank”, een erfenis uit de koloniën, hebben anti-racisten de term “wit” geïntroduceerd. Vanzelfsprekend verschillen witte mensen onderling van elkaar, net als bij elke andere raciale of etnische categorie. Die verschillen worden bepaald door gender, seksualiteit, klasse en andere ordeningsprincipes. Maar uiteindelijk zijn al hun levens gemarkeerd door de witte raciale positie. Toch is die raciale identiteit niet altijd eenduidig. Hoe mensen zichzelf zien, komt niet altijd overeen met hoe anderen hen labelen. Bovendien is wit een relatief concept. Een blauwogige, blonde en witte Friezin zal overal op de wereld wel als wit worden beschouwd, maar van anderen verandert de raciale sociale positie en identificatie per locatie en door de tijd heen. Zo zijn sommige Turken in Turkije of de VS wit, maar in Nederland “allochtoon”. Polen zijn momenteel in Nederland misschien nog “allochtoon”, maar over 30 jaar waarschijnlijk wit. Er bestaat dus geen duidelijk afgebakende groep witten.

De realiteit van samenlevingen met mensen van een schakering aan kleuren maakt bovendien dat niet alleen witheid, maar ook “lichtheid” een relatief begrip is.

Witte mensen zullen zichzelf en andere witten niet snel als wit beschrijven. Gevraagd naar hun etniciteit antwoordden witte activisten op het Festival Globalisering dan ook: “Eh, moet ik dan blank zeggen?”, “Eh... ja. Is blank een etniciteit? Ik zou nog steeds niet weten wat het betekent.” En: “Heel strikt gezien wit natuurlijk.” Witte mensen denken vaak geen “kleur” te zien. Ze zien “gewoon mensen”. Door niet in categorieën te denken, zo nemen ze aan, verdwijnt niet alleen het onderscheid, maar ook de bijbehorende ongelijkheid. “Bruin, zwart, groen, blauw, geel, maakt me niet uit”, zei een van de geïnterviewde witten over etniciteit. Maar door haar eigen witte kleur niet te noemen, plaatste ze zichzelf als witte buiten de geracialiseerde realiteit. Dat “produceert blinde vlekken”, schrijft Harlon Dalton, want “het blindeert witten voor het feit dat hun levens net zoveel worden vormgegeven door ras als de levens van gekleurde mensen”.³

Deze onzichtbaarheid of transparantie is kenmerkend voor witheid. Hoewel het misschien tolerant lijkt, worden door deze ‘kleurenblindheid’ de racistische realiteit en de bevoordeelde witte posities uit het oog verloren of zelfs ontkend. Witte mensen plaatsen zich zo buiten het probleem van racisme, en negeren dus hun eigen privileges. Om te kunnen onderzoeken wat de racistische omgeving voor witte Nederlanders betekent, moeten we dus in de spiegel kijken. Witte mensen moeten als groep herkend en erkend worden.

Witheid

Ruth Frankenberg is met haar onderzoek “White women, race matters” een van de grondlegsters van de groeiende hoeveelheid kritisch onderzoek naar witheid van de laatste 20 jaar. Ze beschrijft witheid als “een ‘gezichtspunt’, een plek waar vandaan we onszelf, anderen, en de nationale en wereld-orde zien”.⁴ Witheid is een sociale constructie, een samenhangend systeem van processen, culturele identiteiten en praktijken die “vaak niet gemarkeerd en niet benoemd worden”. Dat witheid sociaal gevormd wordt en in verandering is, betekent echter niet dat het minder van belang of minder echt is. Integendeel, de gevolgen zijn spijkerhard. Er is een categorie mensen, zo analyseert Frankenberg,⁵ “die door zichzelf of door anderen als ‘wit’ (of blank) wordt geïdentificeerd en die gesitueerd is in deze gelijktijdige werking van ras en racisme. Wit komt dus overeen met een plek binnen racisme als een systeem van categorisering en subjectvorming, net als de termen raciaal geprivilegieerd en raciaal dominant specifieke plekken benoemen binnen racisme als een systeem van dominantie.”

Een “neutraal” of “gewoon” wit bestaat dus niet. Het is niet mogelijk naar de categorie wit of naar de groep witte mensen te kijken zonder ze in de context te plaatsen van het racistische systeem. “Witheid is betekenisloos in de afwezigheid van zwarteheid; hetzelfde geldt omgekeerd”, aldus Dalton. Wit en zwart horen bij elkaar en kunnen niet zonder elkaar. Zoals het racistische systeem benadelend werkt voor zwarten, migranten en vluchtelingen, zo werkt het dus bevoorudelend voor witten.

Wit privilege

Wit zijn brengt privileges met zich mee zonder dat we daar iets van hoeven te merken. Juist dat niet merken ervan markeert witheid. Wit privilege is door haar subtiliteit zo bedekt en dus zo “normaal” dat wij witten niet in de gaten hebben dat het ons leven grotendeels bepaalt, zodanig zelfs dat we wit-zijn gelijkstellen aan mens-zijn. We zijn paradoxaal genoeg geprivilegieerd zonder ons geprivilegieerd te voelen. Witheid, zo zegt de Braziliaanse sociaal-psychologe Cida Bento, werkt als een “stille bewaker van privileges”.⁶

Als een van de eerste witten schreef de feministe Peggy McIntosh kritisch over haar eigen positie.⁷ Ze geeft een aantal voorbeelden van wat de schijnbaar onzichtbare witte privileges haar opleveren: “Ik kan er zeker van zijn dat mijn kinderen schoolmateriaal gegeven zal worden dat getuigt van het bestaan van hun ras of etniciteit. Ik hoef mijn kinderen niet te leren zich bewust te zijn van systematisch racisme voor hun eigen dagelijkse bescherming. Ik word nooit gevraagd om te spreken voor alle mensen van mijn raciale of etnische groep. Ik kan onze regering bekritisieren en praten over hoezeer ik zijn politiek en gedrag vrees zonder gezien te worden als een culturele buitenstaander. Ik kan er vrij zeker van zijn dat wanneer ik vraag om te praten met de ‘verantwoordelijke

persoon’, ik iemand van mijn eigen raciale of etnische achtergrond te zien krijg. Ik kan naar huis gaan na afloop van de meeste bijeenkomsten van organisaties waartoe ik behoor en me min of meer ingesloten voelen in plaats van geïsoleerd, niet op mijn plek, in aantal overtroffen, niet gehoord, op afstand gehouden of gevreesd. Ik kan me zorgen maken over racisme zonder als egoïstisch of uit eigenbelang handelend gezien te worden. Ik kan openbare gelegenheden kiezen zonder bang te zijn dat mensen van mijn raciale/etnische achtergrond niet binnen kunnen komen of slecht behandeld zullen worden in de plaatsen die ik heb gekozen.”

Zonder er iets voor te hoeven doen, krijgen witte individuen bij hun geboorte levenslange voordelen mee, of ze nu willen of niet. Het wit privilege is geen jas die men kan uittrekken en aan de kapstok kan hangen omdat hij niet bevalt. Onze witte raciale positie hebben we niet “verdiend”. We hebben er niet harder voor gewerkt, zijn niet sympathieker, beter of moreel juist. Witheid vormt mensen en de samenleving, en uit zich in racisme en privilege. Bewust of onbewust profiteren witte mensen dus actief of passief van het racistische systeem. Wit privilege wordt dan ook wel de andere kant van racisme genoemd.

Vanzelfsprekendheid

McIntoshs voorbeelden maken duidelijk dat privilege niet noodzakelijkerwijs een uiting is van actief wit voorkeursbeleid, of van een individuele racistische actie gericht voor of tegen een ander individu. Het gaat verder dan het individuele en relationele niveau. Witheid zit ingebakken in de structuren van de samenleving en daarom wordt er gesproken van witte hegemonie. De samenleving en zijn individuen stemmen er voortdurend mee in dat dat systeem voort bestaat. Dat gaat via allerlei opvattingen, acties en procedures, en door de productie en reproductie van common sense, van wat “gewoon”, “normaal” of “natuurlijk” gevonden wordt. “Witte macht”, zegt Dyer, “reproduceert zichzelf ongeacht intentie, machtsverschillen en goodwill”.⁸ Onszelf buiten het witte hegemoniale systeem plaatsen kan niet, noch onze privileges “opgeven”, maar we kunnen wel positie kiezen. De enige vraag die dus gesteld moet worden, merkt Brod kritisch op, is “of je onderdeel bent van het systeem op een manier die het aanvecht of die de status quo versterkt”.⁹

Witte mensen werken veelal onbewust op ideologisch en symbolisch niveau samen om deze hegemonie in stand te houden. Bento spreekt van “het narcistische pact”, anderen van “white bonding”. Macht wordt aangewend om de systematisch geprivilegieerde positie in stand te houden. Neem bijvoorbeeld netwerken. Wie bellen we het eerst als we iets moeten regelen, als we een vacature moeten vullen, of als we een spreker of columnist nodig hebben? Inderdaad, iemand uit de ons-kent-ons Witte Gids. Met dat in ons achterhoofd plaatsen we de radicaal-linkse activist van het begin in een ander perspectief. Ook al is hij zich er van bewust dat de redactie slechts uit witten (en mannen) bestaat, toch blijkt dat geen reden te zijn om iets te veranderen. De media-onderzoeker Robert Jensen noemt dat “het rationaliseren waarom het eigenlijk niet zo slecht is, het ontkennen van je eigen rol hierin. Weten dat je een hegemoniale positie bezet, dat je onverdiend privilege hebt, maar tegelijkertijd ontkennen wat dit werkelijk betekent, is de hoogste vorm van omissie: het nalaten te reageren en te ageren.”¹⁰

Sommige witte activisten verzetten zich tegen deportatie van illegalen, tegen religieuze haat en racisme op school en de werkvloer, tegen demonstraties van extreem-rechts, tegen nationalistische tendensen in de politiek of tegen de inburgeringsplicht. Maar de strijd tegen racisme mag niet ophouden bij het bestrijden van de effecten op zwarte Nederlanders, migranten en vluchtelingen. Zoals wij invloed hebben op het racistische systeem, zo heeft dat systeem invloed op ons en onze eigen witte levens. Het sluiten van onze ogen, ‘kleurenblindheid’ of het behouden van blinde vlekken, is contraproductief.

Witte macht

We zijn niet slechts een product van onze omgeving, van de mensen om ons heen of van het systeem. We hebben niet gekozen in welke groep we zijn geboren, maar we zijn wel zelf verantwoordelijk voor hoe we met onze omgeving omgaan. Dat wij deel uitmaken van een wit hegemoniaal systeem, betekent niet dat wij daar als witte individuen geen invloed op uit kunnen oefenen. Het systeem kan slechts bestaan door de betekenis en macht die witten aan dit systeem en aan hun

eigen positie geven. Niet alle witten hebben evenveel macht, maar de macht die we hebben kan wel aangewend worden om de samenleving te veranderen. “Macht”, zegt Sharon Martinas van de Challenging White Supremacy Workshop,¹¹ “is de mogelijkheid de realiteit te definiëren. Macht is de capaciteit van een groep mensen om te besluiten en te handelen op een georganiseerde manier om het te verkrijgen. Macht is de capaciteit om te handelen.” Het is het verschil tussen verantwoordelijk zijn, en verantwoordelijkheid nemen.

Als witte anti-racisten staan we niet buiten het racistische systeem. We hebben wit privilege en macht. Macht betekent keuzes kunnen maken: de keuze om de ogen te sluiten en niet te zien, of om te kijken en kritisch te reflecteren. We hebben de keuze om de samenleving en onszelf te veranderen. De strijd tegen racisme is slechts mogelijk als wit erkent onderdeel te zijn van het probleem. Pas dan kan het ook onderdeel worden van een oplossing.

Dieuwertje Dyi Huijg
Bob Wester

Huijg is actief bij stichting Zami en Wester bij Doorbraak. Beiden zijn wit en doen onderzoek naar witheid en wit privilege binnen activisme. Samen geven ze bovendien workshops over deze thema’s. Mail voor reacties en uitnodigingen voor workshops naar <kritischekijkopwitheid@gmail.com>.

Gedeporteerde Congolezen vastgezet en mishandeld

De overheid wil alle vluchtelingen die buiten het generaal pardon vallen zo snel mogelijk deporteren, ook naar landen waar ze grote kans lopen om bij aankomst opgepakt en gemarteld te worden. De Democratische Republiek Congo is zo’n land.

Eind mei 2007 meldde het Congolese journaal dat een forse delegatie van het Nederlandse ministerie van Justitie in de hoofdstad Kinshasa was aangekomen. Daar spraken de ambtenaren met een generaal van de immigratie- en veiligheidsdienst DGM¹ en met de minister van Binnenlandse Zaken en Veiligheid. Het overleg ging over de gedwongen terugkeer van Congolese vluchtelingen.

In theorie is Congo een democratie onder leiding van president Joseph Kabila. Maar de veiligheidsdiensten treden nog steeds hard op tegen politieke opposanten. Daarvan worden er talloze gearresteerd en vastgezet, en alleen al in 2007 vielen bij de gewapende acties van de veiligheidsdiensten honderden doden. De Nederlandse overheid sluit daar moedwillig de ogen voor en stelt dat gedeporteerde Congolezen geen enkel gevaar lopen. Docu Congo, een Nederlandse solidariteitsorganisatie die zich hard maakt voor de rechten van Congolese vluchtelingen, is echter in het bezit van veel getuigenissen waaruit het tegenovergestelde blijkt.² Zo maakte de organisatie het verhaal bekend van een man die in juni 2005 vanuit Engeland werd gedeporteerd. Bij aankomst in Kinshasa werd hij meteen vastgezet door een veiligheidsdienst. Hij zat tot eind 2005 opgesloten en daarna belandde hij in de staats-gevangenis. De officiële aanklacht luidde “aantasting staatsveiligheid tijdens verblijf in het buitenland”. Een andere afgewezen Congolees overkwam precies hetzelfde toen hij een maand later Engeland uitgezet werd.

Sterfhuizen

In februari 2006 kreeg de solidariteitsorganisatie betrouwbare inlichtingen dat in de staatsgevangenis van Kinshasa Congolezen gevangen zaten na uitzetting uit een Europees land. Docu Congo sprak met een van hen. Naar eigen zeggen werd die man in 2003 Nederland uitgezet en na aankomst in Kinshasa door een veiligheidsdienst voor ettelijke maanden gevangen gezet en gemarteld. Ook beschikt Docu Congo over een verklaring van een Congolese vluchteling die in februari 2007 met drie van haar kinderen vanuit Londen werd uitgezet naar Kinshasa. Bij aankomst moest ze aan de DGM een verblijfsadres opgeven. Daar werd ze de volgende dag opgehaald voor ondervraging. Ze werd meteen opgesloten en meerdere keren verkracht. Na een maand werd ze overgebracht naar een gevangenkamp, waar ze na enkele weken met hulp uit wist te ontsnappen. In Congo zijn martelingen in gevangenschappen van de veiligheidsdiensten gemeengoed. Eind 2005 bracht de in Congo aanwezige VN-missie MONUC nog een schrikbarend rapport uit over de “onaanvaardbare” situatie in de gevangenschappen. Sommige detentiecentra zouden door een gebrek aan voeding en door de slechte hygiëne en gezondheidszorg “ware sterfhuizen” zijn. Maar dat is de Nederlandse regering kennelijk een biet. De deportatiemachine moet doordraaien.

Gerrit de Wit

Noten

- “Vluchtelingen klem tussen Verdonk en Congolese veiligheidsdienst”, Jan Tas. In: Fabel Archief <www.gebladerte.nl/11120f70.htm>.*
- “Actualiteiten 30 mei 2007 - Gedwongen terugkeer naar Congo-Kinshasa”. Op: Docu Congo-website <http://home.hccnet.nl/docu.congo/30052007.html>.*

De NSB viel helemaal niet mee

Toekijken, collaboreren of verzet plegen: wat men deed tijdens de Tweede Wereldoorlog was zelden een bewuste politieke of morele keuze, en des te vaker gewoon toeval, aldus Chris van der Heijden. In 2001 schreef de historicus in zijn boek “Grijs verleden” al steevast denigrerend over verzetslieden en vergoelijkend over NSB-ers en andere fascisten. In zijn eind 2006 verschenen boek “Joodse NSB’ers” lijkt hij de nazi-partij zelfs enigszins te willen rehabiliteren, juist in een tijd waarin navolgers via partijen als eerst de LPF en nu de PVV salonfähig trachten te worden.

Foto: Eric Krebbers

Leids Tweede Wereldoorlog-monument.

Men kan de opkomst van Wilders niet vergelijken met de situatie in de jaren 30 en 40, schreef Van der Heijden in maart 2007.¹ Dat het fascisme er nu net als bij Fortuyn toch weer bijgesleept wordt, toont volgens hem “de benauwdheid van het Nederlandse perspectief” aan. “Bijna elke Nederlander boven de, zeg, 40 is uitgerust met zoiets als een holocaust-obsessie: de moord op de Joden is het schikbeeld bij uitstek.” Wilders ideeëngoed sluit echter eerder aan bij de zeventiende eeuwse discriminatie van de joden, zo gaat hij verder. En dan “moeten we Wilders misschien wel dankbaar zijn omdat hij terecht de vraag naar de grenslijn (discrimen) tussen het ene en het andere, het eigene en het vreemde en dus naar de aard en richting van onze cultuur stelt”. Vervolgens komt de historicus met zijn stokpaardje op de proppen: de NSB viel best mee. Als men Wilders dan toch persé wil vergelijken met die partij, zo schrijft Van der Heijden, dan moet men hem gewoon als democraat beschouwen. Want “hoewel zij nooit democratisch is geweest, speelde de NSB het democratische spel tot mei 1940 aardig mee”, weet hij. “Daarna niet meer. De les mag duidelijk zijn. Zolang iemand als Wilders functioneert binnen het huidige politieke kader is er niet veel aan de hand en mag hij, binnen de grenzen van de wet, doen en zeggen wat hij wil. Elke suggestie dat hij daarmee gaskamers metselt is niet alleen onterecht maar ook contraproductief. Gevaar ontstaat pas als zo’n politieke rebel dankzij een externe macht of een overdosis aan stemmen de gelegenheid krijgt het huidige politieke kader en daarmee de grenzen van de wet te doorbreken.” Ga maar rustig slapen, lijkt de boodschap. Als er al gevaar loert, dan moet het kennelijk van over de grens komen.

Een paar maanden daarvoor had Van der Heijden in “Joodse NSB’ers” al beschreven hoe NSB-leiders tijdens de bezetting in Doetichem bijna 3 maanden lang onderdak boden aan 10 ondergedoken Joden. Dat zouden historici volgens hem steeds verzwegen hebben omdat het niet past in het zo gecultiveerde negatieve imago van de NSB. In een artikel ter gelegenheid van de vijftienvestigste verjaardag van de oprichting van die nazi-partij op 14 december 1931 ging de historicus daar verder op in.² De NSB zou vooral slecht bekend staan door een gebrek aan kennis bij de historici. Er zou te weinig onderzoek naar de partij gedaan zijn. En wat er wel gepubliceerd is, zou vaak vreselijk partijdig zijn. Andere historici veegden zijn verhaal van tafel. Er zou wel degelijk veel prima onderzoek gedaan zijn, en in ieder geval voldoende om met zekerheid te weten dat de NSB een nazi-partij was.

Suriname

Bij zijn terugkerende pogingen om de NSB enigszins te rehabiliteren komt Van der Heijden steeds met nieuwe argumenten. Dat begon al bij “Grijs verleden”. Daarin omschreef hij NSB-ers steevast als gevoelig, intelligent en aardig. Het zouden ook geen nazi’s of fascisten geweest zijn, maar gewone mensen zonder diepgaande ideologie die tegen links, intellectuelen en normvervaging waren, en die voorstander waren van vaderlandsliefde, gezag, het opschudden van politiek Den Haag en een harde aanpak van criminelen. Ze verschilden daarin volgens Van der Heijden nauwelijks van de aanhangers van andere rechtse partijen. Een flink aantal NSB-ers zou zelfs best hoogopgeleid zijn geweest, en via de liefde voor de Duitse cultuur of een Duitse vrouw enthousiast geworden zijn voor het nazisme. Antisemitisch zouden ze, net als hun partij, ook nauwelijks geweest zijn, zeker aanvankelijk niet. NSB-leider Mussert zou zich zelfs tegen het antisemitisme in zijn partij “verzet” hebben. En het plan dat de partij in 1938 ontvouwde om alle Joden naar Suriname en Guyana te deporteren was volgens Van der Heijden “heel wat minder misdadig dan het op het eerste gezicht lijkt”.³

Van der Heijden slaat de plank behoorlijk mis. De NSB wilde de democratie afschaffen en ontleende een groot deel van zijn programma aan dat van Hitlers NSDAP. Hij snijdt zichzelf ook in de vingers door te roepen dat NSB-ers veel gemeen hadden met andere Nederlandse reactionairen, want dat komt het partij-imago natuurlijk niet echt ten goede. En beweren dat de NSB “weinig antisemitisch” was, is regelrechte onzin. De 10 Joden die men kennelijk 3 maanden de hand boven het hoofd heeft willen houden, wegen natuurlijk volstrekt niet op tegen de 100 duizend Joden die met medewerking van de NSB vergast zijn. Natuurlijk waren niet alle partijleden door en door antisemitisch, maar jodenhaat is vanaf de oprichting terug te vinden in NSB-publicaties. Mussert deed voortdurend anti-joodse uitspraken en stelde al snel de rabiaat antisemitische Rost van Tonningen aan als hoofdredacteur van zijn Nationale Dagblad.

Pas tijdens de Duitse bezetting ging het fout met de NSB, is de boodschap van Van der Heijden. Voor hem vormt dus niet zozeer het extreem-rechtse karakter van de partij het probleem, maar het feit dat men collaboreerde met de Duitse bezetter. Het kwaad lijkt vooral van buiten te komen, aldus zijn “benauwd” nationalistische redenering. Ter verdediging voert hij dan ook aan dat de NSB-ers “een rechts-nationalistische Nederlandse beweging wensten, geen kopie van de NSDAP”. De partij zou dus “heel wat authentieker Nederlands” zijn geweest dan het beeld wil. En daar zou de historicus best eens gelijk in kunnen hebben. Maar dat zegt dan meer over het rechtse klimaat dat de heersende Nederlandse politiek altijd al gekenmerkt heeft, dan dat het de partij rehabiliteert. Zulke argumenten zullen alleen goed aankomen bij wie het Nederlandse nationalisme een warm hart toedraagt.

Landverraad

Hij vergelijkt de NSB graag met de patriotten. Dat waren vrijheidslievende Nederlanders die eind achttiende eeuw naar Frankrijk gevlucht waren, en die in 1795 terugkeerden aan de zijde van de Franse bezetters. De patriotten stonden voor vrijheid, gelijkheid en broederschap, verjoegen de Oranjes en stelden onder meer een voor die tijd zeer vrije grondwet in. In de dominante nationalistische geschiedschrijving kwamen de patriotten er echter altijd zeer negatief vanaf. Het zouden vooral collaborateurs geweest zijn. Maar later werd dat negatieve beeld enigszins bijgesteld en ging het niet meer alleen over de vervanging van de Oranje regenten door een Franse koning, maar ook over het beleid van die koning. En dat bleek heel wat vrijer dan dat van de voorgaande Nederlandse regenten. Het gaat dus niet om de taal van de heersers, maar om hun daden. Zelfs historici met een nationalistische “benauwdheid” moesten toegeven dat de patriotten het goed bedoelden, hoewel het in hun ogen in eerste instantie natuurlijk wel “landverraders” bleven. Op die golf van eerherstel lijkt Van der Heijden nu de NSB te willen laten meeliften. Ook de NSB-ers bedoelden het volgens hem in overgrote meerderheid goed. Het waren de Duitsers die hen op het verkeerde pad brachten. En daar zou dus meer onderzoek naar gedaan moeten worden, aldus de historicus.

In 2005 betoogde collega-historicus Herman von der Dunk dat NSB-leider Mussert geen “landverrader” was.⁴ Belangrijker dan Musserts keuze voor of tegen “het vaderland”, vond hij diens fascistische ideeëngoed. “Musserts doel was een alternatief Nederland, fascistisch-autoritair, onder zijn leiderschap maar met behoud van zijn nationale identiteit, zijn eigen vlag (oranje-blanje-bleu) en zelfstandigheid; zij het opgenomen in een grote Germaanse federatie onder Duitslands leiding.” Volgens Von der Dunk had Mussert “een geheime agenda, als een slimme vaderlandslievende strateeg”, maar liepen zijn plannen op niets uit vanwege de Duitse nederlaag en Musserts eigen obsessieve behoefte aan leidersallure. Kortom, de NSB collaboreerde met de Duitse nazi’s simpelweg omdat men hun gedachtengoed deelde. En juist vanuit dat nazi-gedachtengoed kwam de partij op voor “het vaderland”. Dat ging natuurlijk lijnrecht in tegen Van der Heijdens rehabilitatiepogingen om de NSB neer te zetten als een relatief onschuldige partij die later van buitenaf zou zijn opgezet tegen “het vaderland”. Waar Van der Heijden dus steeds suggereerde dat fascisme en nazisme niet “authentiek Nederlands” zouden zijn, liet Von der Dunk zien dat de voor Van der Heijden o zo belangrijke “vaderlandsliefde” juist een innige verwantschap had met het fascisme en nazisme. In een reactie schreef Van der Heijden over Mussert: “Hij collaboreerde - meer nog, hij leidde de collaboratie en werd daarvoor na de oorlog dan ook terecht veroordeeld.”⁵ Van der Heijden verwijt de NSB-leider dus vooral een gebrek aan nationalisme. Trouw of niet trouw aan het “vaderland”, dat staat in zijn “benauwde” nationalistische visie kennelijk voorop.

Gaskamerdeur

In “Grijs verleden” heeft Van der Heijden naar eigen zeggen het hele verhaal van de Tweede Wereldoorlog in Nederland nog eens willen beschrijven. Basisidee is dat er in wezen weinig verschil was tussen degenen die verzet pleegden, die collaboreerden en die gewoon probeerden te overleven. Volgens Van der Heijden was er dus geen zwart of wit, maar was alles zo’n beetje grijs. Hij constateert terecht dat er weinig verzet was. Maar het verzet dat er wel was, doet hij denigrerend af als “verzetjes”, als toevallig en niet het gevolg van een bewuste politieke keuze. Hij moffelt het weg en stelt het zijn lezers niet bepaald ten voorbeeld. Over collaborateurs schrijft hij daarentegen steevast vergoelijkend. Hij toont begrip voor hun drijfveren. Van veel NSB-ers zegt hij bijvoorbeeld dat ze

“geen fascistoïde inslag” hadden. Nederlandse SS-ers waren volgens hem vaak ook de rotste niet. “Met moord of doodslag had zijn fascisme niets, met politiek nauwelijks iets te maken”, schrijft bijvoorbeeld over een van hen. Volgens Van der Heijden wilde vrijwel iedereen tijdens de oorlog gewoon zijn hachje redden en bepaalden verder de omstandigheden en het toeval vaak aan welke kant men belandde. “Wij hadden allemaal bij de gaskamers kunnen staan, zowel aan de ene als aan de andere kant van de deur”, beweert hij zelfs doodleuk. Feitelijk is dat natuurlijk onzin. De nazi-leiding bepaalde wie er achter die deur terecht kwamen: de Joden dus. Maar daarnaast probeert Van der Heijden met dit soort uitspraken ook de individuele politieke en morele verantwoordelijkheid weg te poetsen. Maar men kan niet simpelweg zeggen: iedereen was grijs, dat was normaal en dus niet erg. Collaboratie met nazi’s of passief toekijken bij deportaties is wel degelijk verwijtbaar gedrag. Het is niet om het even wat men doet, en zeker niet voor de slachtoffers van de nazi’s. In “Grijs verleden” zijn de slachtoffers daardoor een beetje op de achtergrond beland, zeker de honderdduizend Joodse.

De naoorlogse woede tegen de collaborateurs was volgens Van der Heijden niet terecht. Hij omschrijft die boosheid als projectie van het eigen onvermogen tijdens de bezetting. Anti-fascisten die na de oorlog nog jaagden op onbestrafte nazi’s en collaborateurs schildert hij dan ook steeds af als zielige en gefrustreerde figuren. Omgekeerd maakt hij van NSB-ers en collaborateurs slachtoffers van na de oorlog, omdat ze slechts op onbegrip hebben kunnen rekenen. Hij ergert zich aan de linksen die de oorlog tot “moreel ijkpunt” gemaakt hebben. “Je werd er gek van”, schrijft hij, “van het goed zijn wij (Nederland, jaren 60, de democraten, links, het verzet) en slecht zijn zij (Duitsland, de jaren 30 tot en met 50, elke vorm van anders denken, rechts).”⁶

Hij heeft ook een probleem met de jaarlijkse herdenking van de slachtoffers van de Tweede Wereldoorlog. Hij komt echter niet met de terechte kritiek dat de herdenkingsrituelen vaak zelf nogal nationalistisch en militaristisch van aard zijn. Nee, de historicus noemt de jaarlijkse 4 mei-bijeenkomsten folklore omdat er inmiddels wel andere moordpartijen zijn geweest waar men beter aandacht aan kan geven, zoals de volgens hem met de Shoah vergelijkbare massamoorden in Armenië, Cambodja, China en Rwanda. De Shoah dus zou verre van uniek zijn en best wat gerelativeerd mogen worden.⁷ De historicus vergeet gemakshalve dat de Shoah de enige industrieel geplande massamoord was, die bovendien - niet geheel onbelangrijk - in onze eigen samenleving plaatsvond. Van der Heijden heeft zich ook uitgesproken tegen het verbod op de ontkenning van de Shoah.⁸ Dat verbod zou de vrijheid van wetenschappelijke discussie en onderzoek maar bemoeilijken. Maar Holocaustontkenners zijn geen serieuze wetenschappers op zoek naar kennis. Ze willen de massamoorden bagatelliseren en goedpraten, opkomen voor de daders en doorgaan met de vernedering van de overlevenden door het publiekelijk ontkennen van hun realiteit. De ontkenning wordt wel gezien als de laatste trap na van de massamoordenaars. Ontkennen maakt deel uit van de haat en het geweld, en heeft zodoende niets te maken met vrije meningsuiting of wetenschap.

Grenzen

Wat heeft die Van der Heijden toch met de NSB, zullen zijn lezers zich wel eens afvragen. Waarom wil hij de Nederlandse fascisten van weleer zo graag rehabiliteren, precies in een tijd dat delen van hun gedachtengoed weer de kop opsteken via bewegingen als die van Fortuyn en Wilders? Is Van der Heijden zelf een fascist? Nee, zeker niet, het gaat juist om een op het eerste gezicht progressieve auteur en filmmaker. Dat maakt hem zo ongrijpbaar. In 1994 publiceerde hij samen met de toen nog eveneens progressieve Leon de Winter een “Handleiding ter bestrijding van extreem-rechts”, een pamflet waarin extreem-rechtse opvattingen in dialogvorm weerlegd worden. Anderzijds schreef Van der Heijden kortgeleden wel weer een zeer uitgebreide lofrede op de beruchte Zweedse libertariër Johan Norberg.⁹ Libertariërs zijn extreem-rechtse marktfundamentalisten.¹⁰ Van der Heijden is voor democratie - wie niet -, maar wil de burger wel minder te zeggen geven.¹¹ De balans tussen “gezag en inspraak” zou volgens hem namelijk zijn doorgeslagen “doordat er te veel inspraak is”. Daar staat weer tegenover dat hij opkomt voor moslima’s en vluchtelingen, maar dan wel zonder enig benul van hun realiteit. Zo zou er volgens hem nu daadwerkelijk “een wereld zonder grenzen” zijn, zo schrijft hij vanuit zijn veilige middenklasse-realiteit.¹² “De grenzen zijn weg. Alom is sprake van democratisering, liberalisering, individualisering, welvaartsgroei - in één woord: modernisering.” Ook “baas en knecht” zouden niet meer bestaan. “De hardheid van weleer is niet meer.” Laat hij dat allemaal maar eens komen uitleggen aan een volkomen uitgesloten en zwaar uitgebuite illegale arbeidsmigrant.

Zelf plaatst Van der Heijden zich in een golf van “geëngageerde historici” die vastgeroeste beelden van de jongste geschiedenis trachten te doorbreken.¹³ Hij is terecht enthousiast over collega’s in onder meer Polen en België die het positieve nationale zelfbeeld confronteren met weggemoffelde onwelriekende feiten. Maar hij loopt net zozeer weg met de historicus Pío Moa Rodríguez die het beeld van de Spaanse fascistische dictator Franco tracht op te kalefateren. Franco was een goede veldheer en

had de staat efficiënt georganiseerd, zo beweert Rodríguez. Dat Franco meer doden op zijn geweten had dan zijn tegenstanders in de burger-oorlog, de republikeinen, zou alleen komen doordat hij de oorlog gewonnen heeft, en na afloop ongehinderd repressief zijn gang kon gaan. Hadden de republikeinen gewonnen, zo fantaseert Rodríguez, dan zouden zij meer vermoord hebben. Daarin zou Rodríguez best eens gelijk kunnen hebben, meent Van der Heijden, want die republikeinen zouden vooral communisten zijn geweest van “het type dat je beter niet in de buurt kunt hebben”. Ook als het om de Spaanse burgeroorlog gaat, stelt Van der Heijden fascisme en het verzet daartegen dus op een lijn. Bij zijn grijze, kwantitatieve benadering maakt het moreel niets uit of de onderdrukte bevolking terecht gehate industriëlen, landheren en kerkbonzen doodt, of dat fascistens onschuldige uitgebuite boeren en arbeiders afmaken.

Volgens Van der Heijden heeft links sowieso teveel invloed gehad bij de theorievorming over het fascisme. Volgens hem waren het fascisme en het communisme zowat een pot nat, een opvatting die wel de totalitarisme-theorie genoemd wordt.¹⁴ Hij lijkt het daarbij zelfs op te nemen voor de Duitse extreem-rechtse historicus Ernst Nolte, die het nationaal-socialisme ziet als een begrijpelijke reactie op de dreiging van het communisme en “de Joden”.¹⁵ Net als Van der Heijden ziet de Duitser de Shoah als niet meer dan een van de vele massamoorden van de twintigste eeuw.

Eric Krebbers

Anton Mussert na afloop van de Tweede Wereldoorlog in de gevangenis.

Noten

1. “Beschouw Wilders als een democraat”, Chris van der Heijden. In: Trouw, 22.3.2007.
2. “Vertel het hele verhaal van de oorlog en betrek dus ook de NSB erbij”, Chris van der Heijden. In: NRC, 9.12.2006.
3. “Joodse NSB’ers”, Chris van der Heijden, 2006.
4. “Mussert was geen landverrader”, Herman von der Dunk. In: NRC, 17.11.2005.
5. “Mussert was en blijft een landverrader”, Chris van der Heijden. In: NRC, 22.11.2005.
6. “De oorlog is voorgoed voorbij”, Chris van der Heijden. In: Vrij Nederland, 26.4.2003.
7. “Het imago van de Tweede Wereldoorlog”, Chris van der Heijden. In: Vrij Nederland, 6 mei 2006.
8. “Waarheid over de Holocaust geen staatszaak”, Chris van der Heijden. In: NRC, 25.1.2007.
9. “Johan Norberg, Leve de globalisering”, Chris van der Heijden. In: NRC, 4.1.2003.
10. “Libertariërs aller landen verenigen zich”, Gerrit de Wit. In: Fabel Archief <www.gebladerte.nl/11025f64.htm>.
11. “Red de democratie van de democraten”, Chris van der Heijden. In: Vrij Nederland, 11.6.2005.
12. “O, mooie grenzeloze wereld”, Chris van der Heijden. In: Vrij Nederland, 14.6.2003.
13. “Het einde van de historische correctheid”, Chris van der Heijden. In: Vrij Nederland, 6.12.2003.
14. “Het hakenkruis van de communisten?“, Eric Krebbers. In: Fabel Archief <www.gebladerte.nl/10647f38.htm>.
15. “Ernst Nolte”. Op: Wikipedia-website <http://en.wikipedia.org/wiki/Ernst_Nolte>.

Oost-Europese arbeidsmigranten ook na EU-uitbreiding uitgebuit

Ondanks protesten van vakbonden en de SP zijn per 1 mei 2007 de grenzen zonder beperking opengesteld voor arbeidsmigranten uit 8 Midden- en Oost-Europese EU-landen. Vooral Polen zouden de arbeidsmarkt overspoelen en de Nederlandse arbeiders brodeloos maken, aldus de protectionistische kritiek op het liberale EU-beginsel van “vrij verkeer van personen”.¹ De Polen staan bloot aan uitbuiting, ook als ze legaal kunnen werken.

Poolse champignonplukster in Noord-Limburg.

Na de val van de Berlijnse muur eind jaren 80 zag de EU zijn kans schoon om de Europese markt uit te breiden richting Midden- en Oost-Europa. Dat was niet alleen voordelig wegens een grotere afzetmarkt voor consumptiegoederen, maar ook in verband met goedkope vestigingsplaatsen en lagere loonkosten voor bedrijven. Inmiddels kampt men in West-Europa met arbeidstekorten en een gebrek aan gekwalificeerd personeel. De “eigen” werkloze bevolking zou die tekorten niet kunnen opvullen.

Per 1 mei 2004 gingen de grenzen van de EU open voor “het vrije verkeer van werknemers” uit de nieuwe EU-lidstaten Estland, Letland, Litouwen, Tsjechië, Slowakije, Slovenië, Polen en Hongarije. Nederland, Frankrijk en Duitsland wilden een overgangsregeling om de binnenlandse arbeidsmarkt te beschermen. Engeland daarentegen gooide de grenzen meteen volledig open, maar beperkte wel de toegang tot sociale voorzieningen. Nederland heeft migranten uit de nieuwe EU-landen uiteindelijk in fasen en met de nodige restricties toegelaten. Tot 1 mei 2007 hadden ze een vergunning nodig om legaal te kunnen werken. Die werd alleen afgegeven als er binnen de oude EU geen geschikte arbeiders gevonden konden worden voor de vacature, eigen arbeiders eerst dus. De bazen vonden dat een omslachtige procedure.

Om onder de beperkingen uit te komen, richtten veel Poolse arbeidsmigranten eenmansbedrijfjes op. Als ondernemer of “zelfstandige zonder personeel” (zzp-er) werd hen namelijk geen strobreed in de weg gelegd en konden ze legaal aan de slag. Via die constructie konden ze bovendien onder het wettelijk minimumloon werken en dus goedkoper zijn dan andere arbeiders. Veel privé-huishoudens maakten daar dankbaar gebruik van en huurden Poolse bouwvakkers en werksters in. Voor grotere bedrijven vormde de zzp-truc een sluiproute om de loonkosten te drukken zonder naar het buitenland te hoeven uitwijken. Veel bazen trokken arbeiders uit het Zuid-Poolse Silezië aan. De meeste mensen daar beschikken ook over een Duits paspoort, een erfenis van de Tweede Wereldoorlog. Daardoor hoefden ze geen werkvergunningen aan te vragen. Bazin de vervoerssector, de vleesverwerkings-industrie, de tuinbouw, de bouw en de verpleging zitten naar eigen zeggen te springen om personeel met “de juiste mentaliteit”. Nederlanders zouden die mentaliteit niet meer hebben, maar Oost-Europeanen wel. Die zouden de handen nog uit de mouwen willen steken, nooit klagen, zonder zeuren overwerken, minder ziek zijn, en ook vieze en vermoeiende arbeid aanpakken. Daarom zijn de bazen al een paar jaar flink aan het ronselen in Oost-Europa.

Motivatie

Polen vormen verreweg de grootste groep die gebruik heeft gemaakt van het openstellen van de grenzen. In 2005 kregen ruim 26 duizend Polen een werkvergunning en zo’n 2.300 Polen vestigden zich als zzp-er. In 2006 steeg het aantal verleende werkvergunningen tot ruim 53 duizend. Ter vergelijking: naar de

andere Midden- en Oost-Europeanen gingen slechts zo’n 5.000 vergunningen. In Duitsland houdt men de grenzen het liefst nog zo lang mogelijk gesloten. Toch werken daar door de ruime toelating van seizoensarbeiders ook tienduizenden, zo niet honderdduizenden Oost-Europeanen. In Engeland zijn de afgelopen 3 jaar naar schatting 450 duizend Polen neergestreken. Voor het openstellen van de grenzen woonden daar al zo’n 160 duizend Polen.

Veel Midden- en Oost-Europeanen willen uit eigen land vertrekken vanwege de werkloosheid, lage lonen, corruptie, en bureaucratie. Naast deze economische factoren speelt ook het conservatieve maatschappelijk klimaat in veel van de herkomstlanden een rol. Nogal wat migranten zoeken meer vrijheid op het gebied van seks, relaties en genotsmiddelen als softdrugs. De bekrompen, streng katholieke, uiterst autoritaire en naar extreem-rechts riekende sfeer in Polen bijvoorbeeld stuit vooral jongeren tegen de borst. De Poolse migranten pompen hun in West-Europa verdiende inkomsten veelal terug in de Poolse economie. Men bouwt er huizen van, consumeert extra en start eigen bedrijven.

Werkgevers honen veelal de kritiek weg dat eerst de “eigen” werklozen moeten worden ingezet. Die zouden namelijk onvoldoende scholing en ervaring hebben. Bovendien zou het hen ontbreken aan motivatie, verweend als ze zouden zijn door het uitkeringssysteem. Volgens de bazen worden Nederlandse arbeiders niet verdrongen door Poolse arbeiders. De komst van deze migranten zou de Nederlandse economie juist vooruit helpen, een standpunt dat het bedrijfsleven vandaag de dag zeker niet inneemt als het om bijvoorbeeld Marokkaanse migranten gaat. Wel zouden de Polen veel vakantie willen hebben om het eigen land te kunnen bezoeken. En ook zouden ze te veel alcohol drinken. Volgens de overheid en de bazen willen Polen zich niet permanent in West-Europa vestigen. Ze zouden hier alleen komen werken om later in Polen wat op te kunnen bouwen. In elk geval verandert met de komst van de Poolse migranten zowel de Nederlandse als de Poolse samenleving. Polen beginnen hier hun eigen winkels en kerkdiensten, en nemen hun ervaringen met de Nederlandse samenleving bij terugkeer mee.

Malafide

De openstelling van de grenzen komt op het moment dat de Nederlandse economie in de lift schijnt te zitten. De bazen hebben grote behoefte aan arbeiders. Nu werkvergunningen niet meer aangevraagd hoeven te worden en de zzp-constructie daardoor overbodig lijkt, kunnen Oost-Europese migranten snel aan het werk via een reguliere cao. Als een baas niet bevalt, dan kan de migrant een andere baas nemen. Omdat hij niet langer bang hoeft te zijn om zijn werkvergunning kwijt te raken, is het voor hem makkelijker om mondig te zijn en voor de eigen rechten op te komen. Maar in het kapitalisme is alles uiteindelijk onzeker. Als het economische tij keert, vliegen de laatst aangekomen migranten er meestal weer het eerst uit. En de bazen

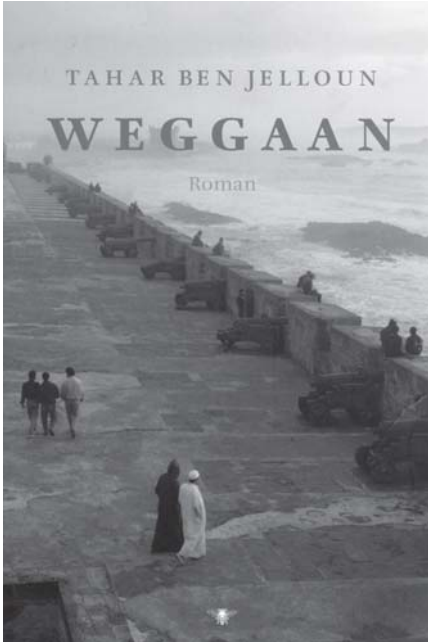
denken zich vaak tegenover arbeidsmigranten meer te kunnen permitteren. Daarnaast laat ook de huisvesting van Polen nog steeds flink te wensen over. Bovendien profiteren malafide uitzendbureaus nogal eens van de kwetsbare positie van de migranten. Men betaalt dan bijvoorbeeld lonen niet of te laat uit. De vakbonden vragen daarom om ketenaansprakelijkheid. De inleners, de werkgevers dus, zouden de loonkosten alsnog zelf moeten uitbetalen als de koppelbazen het af laten weten.

Tot mei 2007 was ongeveer een derde van de 170 inspecteurs van de Arbeidsinspectie bezig met “controles” op illegale arbeid door Polen. Ongeveer 40 procent van de boetes die de inspectie aan de bazen gaf, had betrekking op illegale Oost-Europese arbeiders. Nu ze allemaal legaal kunnen werken, zijn die “controles” niet meer nodig. In plaats daarvan onderzoekt de inspectie nu of de bazen hen wel het verplichte minimumloon betalen. Per onderbetaalde arbeider kunnen werkgevers een boete van maximaal 6.700 euro verwachten. Het onderzoek concentreert zich in “risicosectoren” waar veel uitbuiting voorkomt, zoals de land- en tuinbouw, de horeca en de bouw. Toch blijft de Arbeidsinspectie ook jagen op illegale arbeiders, want hoe lager de loonkosten, hoe meer winst bazen kunnen maken. Inmiddels nemen werkgevers meer uiterst goedkope en flexibele Bulgaren, Roemenen, Wit-Russen en Oekraïners aan. Deze nieuwe groepen rechteloze migranten aan de onderkant van de arbeidsmarkt zullen de plaats van de Polen overnemen. De kwetsbaarste arbeidsmigranten draaien op voor het vuilste, zwaarste, ondankbaarste en slechtst betaalde werk.

Ellen de Waard
Harry Westerink

Noot

1. “Poolse arbeiders inzet discussie tussen liberalen en conservatieven”, Harry Westerink.
In: Fabel Archief
<www.gebladerte.nl/11228f77.htm>.

Weggaan

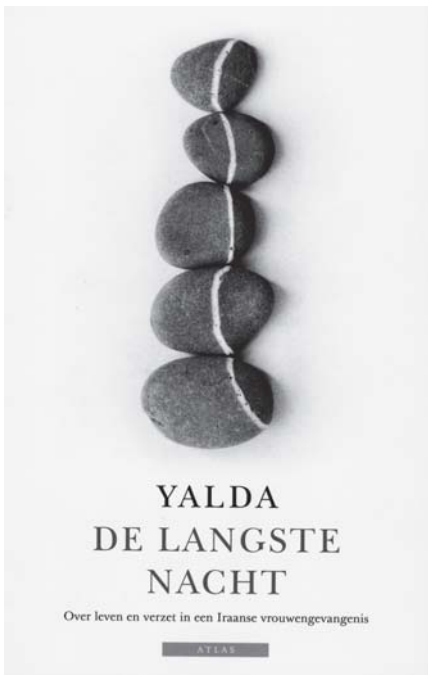
In zijn nieuwe boek “Weggaan” schrijft Tahar Ben Jelloun over het migreren naar een ander land om daar een beter bestaan op te bouwen. Hoofdpersoon Azel is afgestudeerd in rechten, maar kan geen baan vinden. Hij droomt ervan om naar Spanje te vluchten. Op een gegeven moment ontmoet hij Miguel, een rijke Spanjaard, die hem wel wil meenemen naar zijn land. Miguel neemt Azel in dienst op voorwaarde dat hij zijn minnaar wordt. Azel hapt toe en gaat een luxueus leven leiden. Azels zus Kenza wil ook graag weg uit Marokko en gaat een schijnhuwelijk aan met Miguel. Om hun land te kunnen ontvluchten moeten beiden zich dus in allerlei bochten wringen.

Na een tijdje wordt het Azel allemaal te veel. Hij verlangt meer naar vrouwen, begint veel te drinken en ook drugs te gebruiken. Na een ruzie zet Miguel hem op straat. Zonder werk en enige bestaanszekerheid glijdt hij steeds verder af en komt hij terecht in een wereld waar zich schimmige en illegale zaken afspelen. Bij een controle door de politie wordt hij gearresteerd en biedt hij zichzelf aan om voor de Spaanse politie bij moslimfundamentalisten te gaan infiltreren. Het is een interessant boek met een verhaal dat een inkijkje geeft in de dromen van landverhuizers en de harde realiteit waarmee ze geconfronteerd kunnen worden. Azel en Kenza proberen hun lot in eigen hand te nemen, maar weten zich geen moment te bevrijden uit hun wereld van armoede, en patriarchale en racistische onderdrukking en uitbuiting. De twee vinden zo op het eerste gezicht trouwens wel erg veel ellende op hun pad. Het verhaal lijkt daardoor wellicht wat onwaarschijnlijk. Maar wat weten wij hier aan de veilige rijke kant van de wereldwijde tweedeling nu eigenlijk werkelijk van het moeilijke leven aan de andere kant?

“Weggaan”, Tahar Ben Jelloun. Uitgeverij: De Bezige Bij, € 18,90. ISBN: 90234213930.

Roel Nagel

Recensies

De langste nacht

In “De langste nacht” beschrijft Yalda haar leven in Iran tijdens de omverwerping van de dictatuur van de sjah, en vervolgens haar leven in de gevangenissen van het islamitisch-fascistische regime. Zij groeide op in een grote familie in Teheran. Haar omgeving was een mix van allerlei soorten mensen, van streng gelovigen tot liberalen en linksen. Zelf koos Yalda in haar jeugd om het linkse verzet tegen de sjah te steunen. Toen die verdreven was, begonnen de fundamentalisten alle macht naar zich toe te trekken. Het werd al snel duidelijk dat de nieuw verworven vrijheid van korte duur zou zijn. De religieuze fascisten veroverden de macht en gingen de complete oppositie opjagen en uitroeien, van de marxisten tot gematigde religieuzen. Na twee eerdere arrestaties werd Yalda in 1983 opgepakt en bijna 8 jaar opgesloten in de beruchte Evin-gevangenis. Daar stonden zij en haar medegevangenen dagelijks bloot aan gruwelijke martelingen, massale executies en de pijn van het verraad van de vele door het geweld gebroken kameraden. Na haar vrijlating is ze halverwege de jaren 90 naar Nederland gevlucht.

Yalda is een pseudoniem en betekent “De langste nacht”. Haar scherpe observaties en analyses maken van dit boek vol gruwelen een inspirerend en meeslepend document over strijdbaarheid, solidariteit, moed en onbuigzaamheid. Ze kijkt ook kritisch naar haar verleden en dat van haar kameraden, en naar de beslissingen die ze toen namen, maar het boek is duidelijk geschreven vanuit dezelfde bevrijdende ideeën die haar aangezet hebben tot verzet tegen de sjah en de ayatollah's. In het laatste hoofdstuk gaat haar verhaal over in een beschouwing van de politieke staat waarin Nederland en de wereld zich bevinden. Ze gebruikt haar lessen uit het verleden om het heden te bekritisieren. Een verademing in deze tijden waarin gedepolitiseerde en geïndividualiseerde literatuur de boventoon voert.

“De langste nacht”, Yalda. Uitgeverij: Atlas, € 15,00. ISBN: 9789045000121.

Sandor Schmits

Het gevaar van het christenfundamentalisme

“Het heeft geen zin om tegen religieus autoriteitsdenken in het buitenland te vechten, terwijl het in eigen land de macht overneemt”, stelt de Amerikaanse onderzoeksjournaliste Michelle Goldberg in haar belangrijke boek “Uw koninkrijk kome”. Daarin beschrijft ze de opkomst van het christenfundamentalisme in de VS. Ze schetst een onthutsend beeld van een machtige en groeiende groep ultraconservatieven. Die menen dat homo's, leraren, rechters en aanhangers van de evolutietheorie uit zijn op de vernietiging van de Amerikaanse samenleving en haar veronderstelde christelijke grondslag. Christenen zouden het recht hebben om niet-christenen te overheersen. Daartoe streeft men naar een theocratie op basis van het Oude Testament. Extreem-rechtse christenen bezetten steeds meer sleutelposities in en rond het Witte Huis en hebben veel invloed op de rechtspraak, de hulpverlening en het onderwijs. Ook trekken ze fel van leer tegen abortus, tegen seks voor en buiten het huwelijk, tegen de scheiding van kerk en staat, en tegen seculier humanisme.

“Sociaal conservatisme is natuurlijk op zichzelf niet fascistisch”, aldus Goldberg. “Maar de combinatie van repressie, populisme en paranoia, de angst voor decadentie als een complot tegen de natie, vertoont angstaanjagende overeenkomsten met het fascisme. De nazi's zagen de beweging die pleitte voor seksuele vrijheid als een Joodse samenzwering die het Duitse gezinsleven en daarmee de Duitse cultuur in het algemeen wilde ondermijnen. Vandaag de dag horen we in de VS vergelijkbare geluiden over homo's.” Goldberg besteedt ook aandacht aan minder bekende kanten van dit christenfundamentalisme. Zo heeft president Bush in de hulpverlening een subsidiesysteem opgezet van “op geloof gebaseerde initiatieven”, dat alleen toegankelijk is voor christenen. Die hebben inmiddels vrijwel de hele sociale sector overgenomen. Welzijnswerk is daarmee vervangen door kerkelijke liefdadigheid die kan worden uitgedeeld naar goeddunken van de gelovigen. “De misdeelden naar Jezus brengen lijkt een beleidsdoel geworden van de Amerikaanse regering.” Vandaag de dag wordt er veel gepubliceerd over moslimfundamentalisme. Wie wil weten hoeveel macht christenfundamentalisten hebben, moet beslist dit boek eens lezen.

“Uw koninkrijk kome”, Michelle Goldberg. Uitgeverij: Ten Have, € 19,90. ISBN: 9789025957599.

Harry Westerink

Gebladerte-reeks

De Fabel van de illegaal publiceert via de Gebladerte-reeks brochures over allerlei voor links belangrijke thema’s. Bestellen? Maak € 3,00 per brochure (inclusief porto) over op giro 95225 t.n.v. St. Gebladerte te Leiden. Vermeld duidelijk je adres en de code van de brochure.

G1	De schaduwzijde van de antroposofie <i>Kritiek op o.m. de Vrije Scholen, Triodosbank en BD-landbouw</i>
G2	Het hellende vlak van de New Age <i>Tegen de Celestijnse Belofte, theosofen en Gemrod</i>
G3	De wereld volgens Dwarsligger <i>Columns en poëzie vanaf de onderkant van de samenleving</i>
G4	De Leidse acties van het E.L.F. <i>Over ideeën en praktijken van de radicale milieubeweging</i>
G5	De fascistische “gene zijde” van Jozef Rulof <i>Jomanda's inspiratiebron ontmaskerd!</i>
G6	Mannenstrijd! <i>Solidaire mannen tegen het patriarchaat</i>
G7	De Alphense illegalenbajes De Geniepoort <i>Over het opsluiten van onschuldigen in Nederland</i>
G8	Elk hart een tijdbom <i>Poëzie van de activist en Dunya-prijswinnaar Harry Westerink</i>
G9	Extreem-rechts aan de vrouw gebracht <i>Fascisten zien de vrouw het liefst achter het aanrecht</i>
G10	Repressieve hulpverlening <i>Tegen de psychiatrie, de medische industrie en euthanasie</i>
G11	De politiek van sekten en goeroes <i>Tegen de Dalai Lama, Nieuw Akropolis en Summit Lighthouse</i>
G12	Leiden, stad van razzia’s <i>Over apartheid en illegalenvervolging in Leiden</i>
G13	“Van nature links?” <i>Biologisme, de Natuurwetpartij, dierenbevrijding en sjamanen</i>
G14	In actie tegen de Alphense illegalenbajes. Deel 2 <i>Actie-ervaringen van De Fabel van de illegaal</i>
G15	Politiek voorbij links en rechts? <i>Over taz, conspiracy, new age, nieuw-rechts en Hollywood</i>
G16	Katapult <i>Politieke cartoons en strips van Ka</i>
G17/1	Nieuw-rechts en de beweging tegen globalisering. Deel 1 <i>Over MAI, WTO, Seattle, Goldsmith en het IFG</i>
G17/2	Nieuw-rechts en de beweging tegen globalisering. Deel 2 <i>Over MAI, WTO, Seattle, Goldsmith en het IFG</i>
G18	Daklozenkranten en de illegalenjacht <i>De Haagse softe sector blijkt spijkerhard</i>
G19	Solidair met Baskisch links-nationalisme? <i>Over internationalisme en anti-nationalisme</i>
G20	Bevolkingspolitiek <i>Hoe staten voortplanting, sterfte en migratie willen beheersen</i>
G21/1	Het wereldbeeld van het antisemitisme. Deel 1 <i>Over religieus antisemitisme en kort-door-de-bocht anti-kapitalisme</i>
G21/2	Het wereldbeeld van het antisemitisme. Deel 2 <i>Over antisemitisme en anti-zionisme</i>
G22	Katastrofe! <i>Tweede serie politieke cartoons en strips van Ka</i>
G23	De kwartiermakers van Fortuyn <i>Over opiniemakers, nationalisme en fundamentalisme</i>
G24	Vrouwen zonder papieren <i>Uitbuiting en geweld in de illegaliteit</i>
G25	Migratiebeheersing <i>Alleen bruikbare vluchtelingen en migranten nog welkom?</i>
G26	Volk noch vaderland <i>Derde bundel poëzie van Harry Westerink</i>
G27	De wegbereiders van Wilders <i>Elf opiniemakers en een politicus tegen migranten</i>
G28	Christenfundamentalisme <i>Over extreem-rechts in een religieus jasje</i>
G29	Nieuw Rechts <i>De schokkende feiten over een extreem-rechtse partij</i>
G30	Van multiculturalisme naar integratiedwang <i>Info en actie tegen verplichte inburgering</i>
G31	Opgelapte vaderlandsliefde <i>Hoe de koloniale geschiedenis wordt rechtgepraat</i>

Tegen racisme en migratiebeheersing

De Fabel van de illegaal is een radicaal-linkse basisorganisatie. Sinds de oprichting in 1990 streven wij naar een vrij-socialistische, feministische en ecologisch duurzame samenleving. Dat kan alleen via een fundamentele omwenteling van de sociale en bezitsverhoudingen op wereldschaal. Centraal in onze politieke analyse staat de bevolkingspolitiek die staten voeren om de omvang en de ‘kwaliteit’ van de bevolking te beheersen, nodig om het kapitalisme optimaal te laten functioneren. Migratiebeheersing speelt daarbij een belangrijke rol.

De Fabel heeft de strijd tegen migratiebeheersing tot speerpunt gemaakt. Daarbij werken wij liefst samen met migranten en vluchtelingen. Die worden door de staat aan een rigide selectie onderworpen. Sommigen worden bruikbaar geacht en tijdelijk ingezet als arbeidskracht, anderen blijvend en die worden dan gedwongen tot integratie. Het merendeel wordt echter niet nuttig geacht en afgewezen. Zij worden vervolgens gedeporteerd of geïlegaliseerd. De “illegalen” worden uitgesloten van alle voorzieningen, uitgebuit in bedrijven en opgejaagd door de politie. Na arrestatie volgt opsluiting, deportatie of dumping in de illegaliteit. Het beleid is daarbij erg seksistisch. Vrouwen worden zelden als politiek vluchteling erkend, en de meesten krijgen slechts een afhankelijke verblijfsvergunning waardoor ze gedwongen worden om jarenlang bij hun man te blijven.

De overheid probeert de migratiebeheersing voortdurend effectiever te maken. Daarvan getuigen de invoer van het sofï-nummer, de Koppelingswet, de nieuwe Vreemdelingenwet, de bouw van steeds meer illegalenbajessen, de razzia’s, de identificatieplicht, de gedwongen integratie en ook de “vrijwillige” terugkeer. In een poging dat beleid te rechtvaardigen komen politici en opiniemakers met allerlei labels over “illegalen” en “allochtonen”. Ze sluiten daarbij nauw aan bij het al veel langer levende racisme en nationalisme. Er ontstaat zo een klimaat waarin de gevestigde parlementaire politiek steeds verder afglijdt naar rechts. Bestaande extreem-rechtse groeperingen krijgen zo een steuntje in de rug.

Daad bij het woord

- De Fabel steunt zelforganisaties van migranten en vluchtelingen bij hun strijd voor gelijke rechten. Bekende voorbeelden uit het verleden zijn het kerkasiel van Iraanse vluchtelingen, de hongerstakingen van “witte illegalen”, en de acties van gevluchte Turkse dienstweigeraars.
- De Fabel steunt individuele illegalen via een spreekuur. Wij proberen afgesloten voorzieningen weer open te breken en werken tevens aan steunstructuren, zoals de stichting Gezondheidszorg Illegalen Leiden (GIL).
- De Fabel onderzoekt en bestrijdt alle aspecten van de migratiebeheersing. Onze speciale aandacht gaat momenteel uit naar de Internationale Organisatie voor Migratie (IOM) en “vrijwillige” terugkeer.
- De Fabel onderzoekt en bestrijdt alle vormen van extreem-rechts, racisme en nationalisme. Onze speciale aandacht gaat nu uit naar de partij Nieuw Rechts. Daarnaast keren we ons tegen nazi’s, rechtse opiniemakers en religieuze fundamentalisten.
- De Fabel publiceert een gelijknamige tweemaandelijks krant tegen racisme. Wij brengen ook regelmatig brochures uit in de Gebladerte-reeks over uiteenlopende, voor links belangrijke thema’s. Daarnaast beheren wij een linkse bibliotheek met tienduizenden boeken, tijdschriften en knipsels over zeer uiteenlopende terreinen en vormen van linkse politieke strijd.

Steun aan illegalen

Woon je in de Leidse regio, en heb je geen verblijfspapieren of ken je iemand zonder verblijfs-papieren? Kom langs, of bel De Fabel

- voor gezondheidszorg. De Fabel kan maandag, woensdag en vrijdag tussen 14:00 en 17:00 uur een dokter, tandarts, de GGD, kraamhulp, maatschappelijk werk of psychische hulpverlening regelen. Al deze hulp kan gratis.
- voor juridische en andere steun. De Fabel houdt iedere woensdag tussen 14:00 en 17:00 uur spreekuur. Je kan dan steun krijgen bij het vinden van een advocaat. Ook geeft De Fabel advies bij problemen rond trouwen of officieel samenwonen en bij allerlei andere problemen die samenhangen met het leven zonder verblijfsvergunning, en met uitsluiting en tegenwerking door instanties.

Krant tegen racisme

Voor minimaal € 18,00 per jaar ben je al Fabel-donateur en ontvang je onze tweemaandelijke krant gratis thuis. Minima kunnen volstaan met € 10,00. Overmaken op girorekening 95225 t.n.v. St. Gebladerte te Leiden o.v.v. “donatie”.

Lay-out: Zwart op Wit, Delft

Drukkerij: Albani, Den Haag

ISSN: 1566-158X

Oplage: 1.000

Wil je tussentijds per e-mail af en toe actie-aankondigingen en discussiestukken van De Fabel ontvangen? Stuur dan een e-mail naar <info@defabel.nl> met de tekst “Fabel Nieuws”.

Aftrekbare giften

De Fabel krijgt geen overheidssubsidie. Financiële bijdragen zijn zeer welkom. De Fabel is erkend als “algemeen nut beogende instelling”, waardoor giften aftrekbaar zijn van de belasting. Graag overmaken op girorekening 4418467 t.n.v. De Fabel van de illegaal te Leiden o.v.v. “gift”.

Adres

Koppenhinksteeg 2, 2312 HX Leiden

Tel: 071 512 7619

Fax: 071 513 4907

Bereikbaar maandag, woensdag en vrijdag: 14:00-17:00 uur

Spreekuur voor illegalen op woensdag: 14:00-17:00 uur

E-mail: <info@defabel.nl>

Fabel Website: <www.defabel.nl>

Fabel Archief: <www.gebladerte.nl>